PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 60 lir

Leto XXIV. Št. 232 (7125)

TRST, sreda, 9. oktobra 1968

PORAZ DEMOKRISTJANOV V SENATU

Socialisti in komunisti izglasovali amnestijo za «politične prekrške»

Danes se razprava nadaljuje - Vodstvo CGIL se zavzema za nov način določanja dohodkov - Razprava v komisiji za industrijo o dogovoru med Fiatom in Citroenom

RIM, 8. — Po dolgih peripetijah je senat odobril s 130 glasovi proti 129 podelitev amnestije tudi tistim, ki so bili obtoženi zaradi «političnih prekrškov». Za amnestijo so glasovali predstavniki levice, proti pa demokristjani in desnica.

Do odločnega preobrata je prišlo po dolgih in mučnih pogajanjih med predstavniki KD, PSU in PRI. Demokristjani so vztrajali na stališču, da se amnestija ne sme raztegniti na tiste, ki so bili obtoženi zaradi prekrškov med «političnimi manifestacijami». Pripravljeni so bili razpravljati o kakršnikoli razširitvi amnestije, toda samo po načelu, da je amnestija samo za študente in tiste, ki so jim pomagali, ne pa za delavce in mladince, ki so se bili udeležili demonstracij za Vietnam, mir, itd. Pogajanja so se tako zavlekla, da je moral senat, ki se je medtem že sestal ob napovedani uri, prekiniti sejo v upanju, da bo iz tega sestanka izšlo nekaj pozitivnega.

Po skoraj enournem premoru so v dvorano vstopili predstavniki socialistične stranke in povedali, da so rezultati pogajanj povsem negativni in da je potreben nov odmor, da se tiskajo ločeni spremenilni predlogi, ki jih bodo predlagale stranke. Medtem je prišlo do krajšega sestanka med socialisti in komunisti. Ustvarila se je ugodna večina, ki je preglasovala demokristjane in sprejela popravek, ki določa, da velja amnestija in oprostitev kazni tudi za tiste, ki so bili obtoženi zaradi političnih prekrškov. Takoj nato so stranke levice predložile spremenilni predlog, naj se amnestija razširi tudi na tiste, ki so se prekršili med «kulturnimi manifestacijami». Mišljeni so bili predvsem tisti, ki so bili toženi zaradi demonstracij ob robu beneškega «biennala» in festivala v Pesaru.

Prvo glasovanje je dalo sporne rezultate, in ga je zato Fanfani, ki je predsednik senata, razveljavil. Drugo glasovanje je dalo sledeči izid: 131 proti 118 za. Tako je bil drugi popravek zavrnjen. Seja se bo nadaljevala jutri popoldne.

Poslanska zbornica je medtem razpravljala o dveh vprašanjih: stališču italijanske vlade do dogodkov v Biafri in gospodarskih ukrepih, ki jih predlaga vlada.

O Biafri je govoril državni podtajnik Malfatti. Odgovoril je na razne interpelacije in ponovil že znano stališče.

Proti gospodarskim ukrepom, ki jih misli uvesti vlada, je govorilo več poslancev KPI, PSIUP in neodvisne senatorske skupine, ki pripada «pozivu Ferruccia Parrija». Predstavnik PSIUP Libertini je kritiziral odnose vlade do koncentracije zasebnih kapitalov in dejal, da je to v bistvu dokaz, kako je vlada naklonjena koncentraciji prav zaseonega kapitala. Dejal je, da bi morala zbornica odkloniti vladni odlok o gospodarstvu ter sprejeti nov zakon o načrtovanju. Komunist Napolitano je tudi kritiziral odnos vlade do zasebnih koncentracij kapitala (mislil je očitno na dogovor med FIAT in francosko «Citroën»). O odloku, ki ga predlaga vlada, je Napolitano dejal, da nima posebnih gospodarskih učinkov in da je v pomoč zasebnim kapitalistom. Nov razmah italijanskega gospodarstva pa je po njegovem možen samo z razširitvijo tržišča, kar se da uresničiti samo z zvišanjem osebnih dohodkov delavcev, odpravo brezposelnosti in korenitimi urbanističnimi, kmetijskimi in drugimi reformami.

Za nov način določanja osebnih dohodkov se zavzema vodstvo CGIL, ki je preučilo na svoji seji prve uspehe razgovorov s predstavniki zveze industrijcev. CGIL meni, da je zastarel dogovor o «ozemeljski» razdelitvi dohodkov, po kateri imajo nekatere pokrajine višji standard, druge pa ne. Ta diskriminacija, ki se mora končati, je posebno škodljiva za nerazvita področja. Zato je CGIL preučila potrebne organizacijske ukrepe, da pride do resnega boja posameznih pokrajin za višji standard in odpravo brezposelnosti. V tem boju, pravi komunike CGIL, je potrebna najširša enotnost sindikalnih organizacij na sami osnovi.

Vodstvo CGIL se bo v kratkem sestalo in preučilo rezultate razgovorov z vlado o pokojninski reformi.

O dogovoru o sodelovanju med FIAT in «Citroën» sodi CGIL, da odpira ta pogovor vrsto vprašanj, ki zadevajo vse evropske sindikate. Koncetracija kapitalov v okviru skupnega tržišča zahteva tudi koordinacijo sindikatov, ki delujejo v okviru SET, da se preprečijo negativne posledice takih združitev, kot so tehnološka brezposelnost, intenzivnejše izkoriščanje ipd.

CGIL bo zato iskala pot, da pride do čimprejšnje ustvaritve potrebnih evropskih organov med sindikalnimi organizacijami. Cilj teh organizmov mora biti organizacija potrebnih gibanj, ki naj po potrebi presežejo meje posameznih evropskih držav in postanejo «vseevropske».

O dogovoru med FIAT in «Citroën» je na seji komisije za industrijo pri senatu govoril minister Andreotti. Dejal je, da je italijanska vlada naklonjena in da je dogovor v interesu okrepitve evropske avtomobilske industrije. Priznal je, da ne more vlada poseči v zadevo, tudi zato, ker je prenos kapitalov in izdaja delnic v pristojnosti mednarodnega «holdinga» FIAT, ki ima svoj sedež v Švici.

Andreotti je priznal, da bi lahko francoska vlada nasprotovala italijanskemu nakupu delnic.

Proti dogovoru so se izrekli socialproletarci in komunist Adamoli, ki je zahteval, naj o tej zadevi, ki neposredno spreminja strukturo italijanskega gospodarstva, razpravlja CIPE. O dogovoru se je zadovoljivo izrekel demokristjan Trabucchi.

Več kot dva tisoč mladincev se je ob priliki obletnice uboja latinskoameriškega revolucionarja Ernesta «Che» Guevare udeležilo demonstracije, ki jo je oklicala rimska organizacija ZKMI. Demonstranti so nosili transparente z napisi «Šport je življenje», «Ne — Olimpiadi», «Imperializem bo plačal». Dolg sprevod, ki se je razvil po mestnih ulicah, se je razšel šele pred mehiškim poslaništvom ter poslaništvom južnovietnamske lutkovne vlade.

Belaunde Terry se bo vrnil v Limo

LIMA, 8. — Včeraj so bile po ulicah mestnega središča nove manifestacije. Manifestanti so protestirali proti vojaški vladi in so zahtevali ponovno odprtje univerz. Policija je skušala s solzilnimi bombami razgnati manifestante.

Prejšnjo noč so aretirali tri bivše ministre. Zaporno povelje je bilo izdano tudi proti drugim trem bivšim ministrom. Preiskovalni sodnik je odredil aretacijo vseh ministrov, ki so bili zapleteni v znano pogodbo za nakup in prodajo petroleja, ki sta jo sklenila perujska državna družba «Empresa Petrolera Fiscal» in severnoameriška «International Petroleum Company».

Predsednik Belaunde Terry je sporočil, da bo odpotoval zvečer v Limo. Izjavil je: «Vračam se v svojo deželo, ker nočem uživati svobode v tujini, medtem ko v moji deželi zapirajo in postavljajo na zatožno klop moje ministre.»

Glasilo sovjetskih sindikatov «Trud» objavlja danes članek o državnem udaru v Peruju, ki so ga izvedli po nedavnem sestanku «goril» v Buenosu Airesu. Na tem sestanku je gen. Westmoreland, znan kot krvnik Vietnamcev, povabil k okrepitvi armad za borbo proti naprednim silam Latinske Amerike. Vse kaže, piše Trud, da zakonito izvoljeni predsednik Belaunde ni bil več po godu Washingtonu, posebno po sicer zelo boječih korakih, da bi omejil prisotnost ameriškega kapitala. ZDA so, brž ko so zvedela za sklep perujske vlade, da nacionalizira neko ameriško družbo, ustavila posojila, in Belaunde, ki so ga imeli za «zvestega prijatelja Amerike», je padel v nemilost, še posebno, ko je skušal navezati stike s socialističnimi državami.

Mulele obsojen na smrt Mobutu odklonil pomilostitev

Veliko ogorčenje v Brazzavillu - Mulele se je vrnil v Kinšaso, ko mu je minister Bomboko zagotovil, da bo tudi zanj veljala amnestija, Mobutu pa ga je označil za «vojnega zločinca» in je prekršil sporazum

KINŠASA, 8. — Znani voditelj upora v Kongu leta 1963-64 Pierre Mulele je bil danes obsojen na smrt pred vojaškim sodiščem v Kinšasi. Mulele je takoj zaprosil predsednika republike za pomilostitev. Toda predsednik Mobutu je njegovo prošnjo odbil. Radio Kinšasa je javil, da bo Mulele ustreljen. Dan usmrtitve ni bil še določen.

Pierre Mulele je bil svoj čas zahteval ugodnosti zakona o amnestiji, ko se je s kongoškim zunanjim ministrom Bombokom pogajal za povratek v Kongo. Bomboko in Mulele sta se pogajala med odsotnostjo predsednika republike Mobutuja, ki je tedaj bil na uradnem obisku v Maroku. Mulele se je na podlagi zagotovila, ki mu ga je bil dal Bomboko vrnil v Kinšaso, in je stanoval v Bombokovi hiši. Toda predsednik Mobutu je ob svojem povratku v Kinšaso izjavil, da je sporazum med Bombokom in Mulelejem neveljaven, in je sporočil, da bodo Muleleja sodili kot vojnega zločinca.

Ta aretacija je povzročila veliko napetost med Kinšaso in Brazzavillom. Oblasti v Brazzavillu, kamor je bil Mulele prišel 13. septembra letos, da se pogaja z vlado v Kinšasi, so zahtevale in dobile jamstva o iskrenosti dovoljenja amnestije. Po aretaciji Muleleja je brazzavilska vlada poslala v Kinšaso delegacijo, ki jo je vodil zunanji minister. Člani delegacije so posredovali pri ministru Bomboku in pri predsedniku Mobutuju, naj se varnost in svoboda Muleleja zagotovita na podlagi danih jamstev.

Pozneje sta radio in televizija v Brazzavillu več dni zaporedoma oddajala Bombokove izjave o iskrenosti amnestije, ki da temelji na «besedi, ki jo je dal vojak general Mobutu». Včeraj popoldne so iz protesta proti aretaciji skupine mladih opustošile poslaništvo Konga - Kinšase v Brazzavillu. Kmalu zatem pa so v Kinšasi objavili izjavo, s trditvijo, da so opustošenje odredili in organizirali člani vlade v Brazzavillu. Istočasno so javili, da bodo Muleleja postavili pred posebno sodišče.

Mulele je eden zadnjih kongoških vidnejših upornikov, ki se je predstavljal kot duhovni dedič Lumumbe. Rojen je bil leta 1929 v Vzhodni pokrajini in je bil izvoljen za poslanca pokrajine Leopoldville maja 1960. Pozneje je zastopal vlado iz Stanleyvilla v ZAR. Bil je minister za prosveto in umetnost v Lumumbovi vladi. Pozneje je bil član Gizengove vlade v Stanleyvillu. Leta 1963 je sodeloval pri organiziranju upora proti osrednji vladi. Po petih letih, ki jih je preživel v džungli, je Mulele prišel 13. septembra letos v Brazzaville, od koder se je 29. istega meseca vrnil v Kinšaso z ladjo, ki jo je bil poslal predsednik Mobutu.

Predsednik narodnega odbora revolucije Marien Gouabi je na sestanku članov in predstavnikov stranke v Brazzavillu izjavil, da predsednik Mobutu ni spoštoval danih jamstev. Omenil je odlok Mobutuja o amnestiji vsem kongoškim državljanom in stike med oblastmi Brazzavilla in Kinšase v zvezi s povratkom Muleleja. Pripomnil je: «Mulele je zapustil džungelo. Mi smo mu rekli, da mu Kongo - Brazzaville ne more dati zavetišča, in smo mu svetovali, naj zapusti Brazzaville, ter smo mu dali vse možnosti.»

Našli so zaboje z umetninami iz Jugoslavije

MEHIKA, 8. — Sinoči so končno našli jugoslovanske umetniške eksponate, ki so bili poslani na umetnostno razstavo v Mehiko. Ugotovljeno je bilo, da so zaboji v skladišču nekega prevozniškega podjetja zunaj mesta. Podjetje je pozabilo obvestiti jugoslovansko poslaništvo oziroma mehiški mestni muzej, ko so zaboji prispeli. Upa se, da bodo zaboje v kratkem prepeljali v mesto skupno z izbranimi predmeti ostalih držav in predmete razstavili na «Kulturni olimpiadi».

Priprave za proslavo 50-letnice smrti Ivana Cankarja

V Ljubljani bodo postavili spomenik velikemu književniku
V decembru bodo organizirali številne priložnostne proslave

LJUBLJANA, 8. — *Nadaljuje se intenzivna priprava za proslavo 50. obletnice smrti Ivana Cankarja. Osrednja proslava bo po sklepu republiškega odbora 10. decembra v Ljubljani, naslednji dan pa se bo proslava nadaljevala na Vrhniki, rojstnem kraju pisatelja. Na proslavi bodo sodelovali umetniški ansambli iz Ljubljane in nekaterih drugih mest Slovenije. Odbor za proslavo je priporočil tudi vsem šolam, kulturnim in podobnim ustanovam, naj tekom decembra organizirajo priložnostne proslave ob smrti velikega slovenskega književnika. Poleg tega pripravlja Zveza mladine svoj program proslave. Slovenska matica organizira simpozij o Ivanu Cankarju, Društvo slovenskih književnikov s svoje strani pripravlja vrsto literarnih večerov o Cankarju, v Ljubljani, Mariboru, Celju in Kopru.*

Republiška konferenca SZDL Slovenije poziva, da se ta pomembni jubilej slovenske kulture zabeleži tudi v osnovnih organizacijah zveze. Republiški odbor za proslavo 50-letnice smrti še ni odločil, na katerem mestu Ljubljani se postavi spomenik Ivanu Cankarju, prav tako še ni odločeno, v kakšni obliki naj se spomenik postavi. Do sedaj sta dva predloga: naj se zgradi moderna galerija ali pa koncertna dvorana, ki bi nosila ime Ivana Cankarja.

Prorektor ljubljanskega vseučilišča Mirjan Gruden je odprl danes v Ljubljani 15. mednarodni sejem elektronike, telekomunikacije, avtomatizacije in jedrske tehnike, na katerem razstavljajo 204 podjetja iz 21 držav in Jugoslavije. Kolektivno razstavljajo Češkoslovaška, Madžarska, Poljska in Vzhodna Nemčija. Letošnji sejem elektronike v pogledu razstavljenih predmetov in udeležencev podjetij spada med najpomembnejše sejme te vrste na svetu. Na letošnjem sejmu poleg številnih svetovno znanih podjetij razstavlja tudi ameriška tovarna RCA. Jugoslovanska podjetja razstavljajo na sejmu svoje najnovejše izdelke, med katerimi vzbuja posebno pozornost elektronski mikroskop tovarne Iskra iz Kranja.

PO DALJŠIH PRIPRAVLJALNIH POSVETOVANJIH

Wilson in Smith se danes sestaneta na vojni ladji blizu Gibraltarja

Uradno poročilo pravi, da bosta skušala «ugotoviti, ali bo sedaj mogoče doseči rešitev rodezijskega vprašanja, ki bi bila sprejemljiva za obe strani» - Pogajanj se bo udeležil tudi guverner Gibbs

LONDON, 8. — Po današnji seji britanske vlade so istočasno v Londonu in Salisburyju javili, da se bosta predsednik britanske vlade Harold Wilson in predsednik rodezijske rasistične vlade Ian Smith jutri sestala na britanski vojni ladji «Fearless», ki bo vsidrana v Gibraltarskem zalivu. Uradno poročilo pravi, da bosta Wilson in Smith začela neposreden pogovor, da ugotovita, «ali bo sedaj mogoče doseči rešitev rodezijskega vprašanja, ki bi bila sprejemljiva za obe strani». Smitha bosta spremljala pravosodni in zunanji minister.

Pogovorov se bo udeležil tudi generalni guverner v Rodeziji sir Humphrey Gibbs. Wilsona bosta spremljala minister za Commonwealth George Thomsom in pravosodni minister Elwyn Jones.

Zvedelo se je, da ni bil določen noben rok za trajanje pogovorov in predvideva se, da bodo trajali vsaj do konca tedna. Wilson je že danes odpotoval v Gibraltar z letalom skupno z ministrom za Commonwealth in s pravosodnim ministrom.

Vojna ladja «Fearless» bo ves čas pogovorov vsidrana v Gibraltarskem zalivu, da se omogoči neglost komunikacij. Decembra 1966, ko sta se Smith in Wilson sestala na križarki «Tiger», so imeli težave s komunikacijami, ker je bila ladja vsidrana na odprtem morju.

V poučenih krogih se je zvedelo, da so si v zadnjem času izmenjali številna pisma med Londonom in Salisburyjem, in London se je odločil, da pojde na pogovore sam Wilson, ker je baje Smith zagotovil, da bo izpolnil morebitne sporazume.

Jan Smith je pred odhodom iz Salisburyja govoril po radiu in je opozoril prebivalstvo pred pretiranim optimizmom. Dejal je, da bodo v primeru sporazuma, «ki bi bil sprejemljiv za Rodezijo», razpisali v zvezi z njim referendum. Voditelji skrajnega desnega krila rodezijske nacionalistične stranke pa je izjavil, da bodo Smithu odvzeli oblast v enem letu, če bo v Gibraltarju dosežen sporazum. Dejal je, «da z Angleži ni mogoča nobena častna rešitev».

Jutrišnji sestanek med Smithom in Wilsonom bo drugi, potem ko so ekstremisti rodezijske vlade zavrnili sporazum, ki sta ga bila dosegla Smith in Wilson v začetku decembra 1966 na križarki «Tiger». Ta sporazum je določil, da bo v petnajstih ali dvajsetih letih afriška večina rodezijskega prebivalstva (nad štiri milijone proti 230 tisoč belcem) dobila oblast. Smithova vlada je zavrnila ta sporazum, nakar so Združeni narodi določili gospodarske sankcije proti Rodeziji. Toda te sankcije se niso dosledno izvajale, Južna Afrika in Portugalska pa sta jih bojkotirali, tako da so bile malo učinkovite. Sedaj delujejo v Južni Rodeziji številne osvobodilne skupine, tako da je bil Smith prisiljen obrniti se za pomoč na Južno Afriko za boj proti tem osvobodilnim silam.

Britanski vladi je mnogo na tem, da bi dosegla sporazum z rasistom Smithom.

Načela, ki jih je svoj čas razglasila britanska vlada, so: 1. Ohranijo naj se določbe rodezijske ustave iz leta 1961, ki določajo neovirano napredovanje k večinski vladi. 2. Jamstva, da ne bo ustavnih sprememb, ki bi pomenile nazadovanje v primerjavi z ustavno listino. 3. Takojšnje izboljšanje političnega statuta afriškega prebivalstva. 4. Začasna vlada se mora truditi, da preneha rasna diskriminacija. 5. Pred vsako odločitvijo o neodvisnosti bo moralo celotno rodezijsko prebivalstvo jasno izraziti svoje soglasje. 6. Določiti bo treba jasna jamstva, da v prihodnosti ne bo, ne glede na plemensko pripadnost, večina zatirala manjšine in manjšina večine.

Odnosi Jugoslavije z balkanskimi državami

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 8. — Odbor za zunanje zadeve in mednarodne odnose zveznega izvršnega sveta zvezne skupščine je sinoči med drugim razpravljal o stanju in perspektivah razvoja odnosov Jugoslavije z balkanskimi državami in o najnovejšem razvoju razmer na balkanskem področju.

O pogledih zvezne vlade na ta vprašanja sta člane odbora seznanila vršilec dolžnosti državnega tajnika Milorad Pešić, ki sta odgovorila tudi na številna vprašanja poslancev.

V razpravi, ki so se je udeležili številni poslanci, je bilo ugotovljeno, da je najnovejši razvoj mednarodnih odnosov v Evropi v zvezi z zasedbo Češkoslovaške potrdil pravilnost politike Jugoslavije za razvoj dobrososednih odnosov in miroljubnega sodelovanja z vsemi balkanskimi državami ne glede na razlike ideološkega, političnega in družbenega značaja. V razpravi je bilo nadalje ugotovljeno, da je o najnovejši mednarodni krizi v Evropi v večini balkanskih držav prišla do izraza želja po krepitvi medsebojnega sodelovanja z izjemo bolgarske vlade, katere politika je navzkriž s politiko ostalih balkanskih držav, ki se zavzemajo za miroljubno in enakopravno sodelovanje.

Člani odbora so pozitivno ocenili izjavo bolgarske telegrafske agencije od 28. septembra, da Bolgarija nima teritorialnih zahtev proti nobeni državi, istočasno pa so ugotovili, da je ta izjava v nasprotju z izjavami visokih bolgarskih državnih zastopnikov, v katerih se poudarja pripravljenost Bolgarije, da tudi v bodoče intervenira v drugih socialističnih državah, podobno kot na Češkoslovaškem, če po njenem mnenju oziroma po mnenju njenih zaveznikov notranji razvoj teh držav ne bi soglašal z «višjimi interesi socializma». Take poglede Bolgarije in bolgarskih uradnih zastopnikov so v odboru ocenili kot poizkus legalizacije politike napada proti neodvisnosti, suverenosti in celovitosti drugih držav. Izraženo je bilo prepričanje, da je taka politika usmerjena proti miroljubnemu sodelovanju balkanskih držav in njihovim naporom za krepitev dobrososednih odnosov, stabilnosti in miru v Evropi in da ni v interesu samega bolgarskega ljudstva.

B. B.

PRVIČ NA SLOVENSKEM ZASLONU

Oddaja slovenske TV o naših vprašanjih

Na vprašanja so odgovarjali: Boris Race, predsednik SKGZ, Filibert Benedetič, ravnatelj SG, dr. Rafko Dolhar, občinski svetovalec, Bojan Lubej, član izvršnega sveta SRS, Majda Bojc, predsednica komisije za manjšinska in izseljenska vprašanja pri republiški konferenci SZDL Slovenije in Drago Družkovič, ravnatelj Inštituta za narodnostna vprašanja

Prvikrat je včeraj slovenska televizija oddajala kompleksno televizijsko poročilo v okviru oddaj «Svet na zaslonu» z naslovom «Slovenci v Italiji». Zanimivo je, da gre za oddajo, ki se ni izognila perečih političnih vprašanj, temveč je v nje globoko posegla in da gre za oddajo, ki je obravnavala v odkritem in načelnem stališču celotna vprašanja slovenske manjšine v Italiji.

O tem že pričajo imena osebnosti, katere je slovenska televizija intervjuvala: Boris Race, predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze, Filibert Benedetič, ravnatelj Slovenskega gledališča, dr. Rafko Dolhar, občinski svetovalec Slovenske skupnosti iz Trsta, Bojan Lubej, član izvršnega sveta republike Slovenije, Majda Bojc, predsednica komisije za manjšinska in izseljenska vprašanja pri republiški konferenci Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije in Drago Družkovič, ravnatelj inštituta za narodnostna vprašanja Slovenije.

Oddajo sta vodila novinarja Igor Gruden in Marja Fortič.

Kot prvi je Boris Race na več vprašanj odgovoril:

Slovenska manjšina v Italiji je zelo vitalna, ki je, posebno v zadnjem obdobju, spričo ugodnejše politične situacije in refleksa, ki ga ima leta na odnose do Slovencev v močnem porastu. Zaradi tega lahko človeka, ki naših razmer dobro ne pozna, intenzivnost našega manjšinsko - političnega, kulturnega in športnega življenja ter porajanja drugih pobud lahko zavede, da po tem sodi tudi celotno življenje naše manjšine.

Seveda, eno je, kar se poraja iz naše manjšine same, drugo pa kakšne pravice njeni pripadniki uživajo.

Zato moram takoj omeniti drugo značilnost, da Slovenci v Italiji še vedno nismo enakopravni z državljani italijanske narodnosti v pogledu narodnostnih pravic.

Beneški Slovenci, ki žive v Italiji že več kot 100 let, niso nikoli imeli in še danes nimajo slovenskih šol tako da je danes prva naša zahteva glede beneških Slovencev, da se jim omogoči pouk v materinem jeziku.

Na Goriškem in Tržaškem imamo res osnovne in srednje šole, toda imamo samo eno višjo strokovno šolo trgovske smeri in nobene šole tehnične smeri.

Slovenski jezik uživa pravico v uradih 4 slovenskih občin na Tržaškem. Tudi vloge v slovenskem jeziku vlagamo v marsikaterem državnem in deželnem uradu v Trstu, toda to je tudi vse. Posebno poglavje je tržaška občina. V občinskih uradih slovenskih vasi tržaške okolice je bilo v zadnjem času nekaj urejenega, toda v osrednjih uradih je ostalo vse pri starem.

Meni osebno se je, recimo, pred dnevi dogodilo, da mi pristojni uradnik tržaške občine ni hotel overoviti fotokopije dokumenta v slovenskem jeziku, ker da je pisan v «tujem» jeziku.

Slovenskemu gospodarstvu je bil že kmalu po prvi vojni zadan tako hud udarec, da se do danes ni moglo opomoči. K temu so se pridružile v zadnjih 20 letih razlastitve velikih površin zemlje last Slovencev.

Podpora slovenske kulture iz javnih sredstev je še v velikem nesorazmerju s podporami italijanskim kulturnim ustanovam.

Smo torej še zelo oddaljeni od narodne, gospodarske in kulturne enakopravnosti kljub temu, da imamo Posebni statut londonskega Sporazuma, ki državo obvezuje, da do enakopravnosti pride in kljub temu, da tudi državna ustava zagotavlja enakopravnost državljanov in zaščito narodnih manjšin.

SKGZ deluje v dve smeri. Njena članica SPZ združuje slovenske ljudi na Tržaškem, Goriškem in v Benečiji v 35 prosvetnih društvih, v okviru Glasbene matice deluje glasbena šola. Poslanstvo Slovenskega gledališča je splošno znano. Te organizacije, in še druge, združujejo Slovence in jim dajejo priliko, da se aktivno in pasivno kulturno izživljajo in s tem navezujejo na narodno kulturo in tako utrjujejo narodno zavest.

Strokovne gospodarske organizacije, kot sta Slovensko gospodarsko združenje in Kmečki zvezi v Trstu in Gorici, vsaka s približno 1000 člani, pa branita gospodarske interese slovenskega človeka v cilju, da ohranimo slovenski gospodarski potencial.

Prva smer je torej samoobramba, kar je brez dvoma v razmerah, v katerih smo se znašli Slovenci po drugi svetovni vojni prvenstvene važnosti.

Druga smer našega delovanja je boj za dosego naših pravic, zato skušamo biti prisotni povsod, kjer se o naših vprašanjih odloča, in tudi vplivati na ta odločanja.

Če želimo sami v največji meri vplivati na reševanje perečih vprašanj, potem moramo Slovenci vseh političnih smeri in ideologij najti skupni jezik o glavnih naših problemih in premagati prestižne pomisleke, politične predsodke, neostvarljive ambicije, ali absolutiziranje katerekoli «edino pravilne poti» političnega boja. Mi stojimo na stališču, da je treba z vso realnostjo gledati na današnjo politično situacijo med Slovenci, in da vse poti lahko vodijo k cilju, toda se te poti morajo nekje združevati, zato da skupno in enotno nastopamo v podporo naših zahtev.

Prav v zadnjem času imamo pomembne znake odgovornosti slovenskega človeka do tega vprašanja. Tu bi v prvi vrsti omenil združitev prosvetnih društev SHLP v SPZ, združitev obeh kmečkih organizacij v Trstu.

Filibert Benedetič je dejal:

Ni naslov tisti, ki daje svojstvene značilnosti. Te so SG v Trstu dane predvsem od naravnih anomalij političnih zemljevidov. Danes v svetu gledališče išče izhod iz krize humanizma s tem, da skuša ostati zvesto svojemu poslanstvu, ki se kaže v borbi, ki jo terja družbeni razvoj. Vendar je glavna značilnost SG v Trstu narodnoobrambnost. Ta narodnoobrambnost pa zadobiva na tem koščku zemlje svojstvene značilnosti, ki terjajo od človeka umetnika velike žrtve. Največja — žlahtna — žrtev pa je, za SG v Trstu, poleg naravne anomalije političnega zemljevida, podrejenost estetskih iskanj večnemu motivu življenja v narodu. Nato je Benedetič nanizal najvažnejše slovenske kulturne ustanove v Italiji ter poudaril, da Slovenci na Tržaškem in Goriškem imamo bogato in zelo razvito kulturno življenje, ki vsekakor vrednoti našo narodno samobitnost, kar sicer pomeni, da slovenska manjšina tu bogati kulturno ambivalentnost duhovnih dobrin in tako naravno odigrava svojo vlogo mostu. V zvezi z videmsko pokrajino pa je Benedetič poudaril, da smo tam Slovenci prisiljeni moledovati za skorjico kruha v tujem jeziku.

V zvezi z interpretacijo metode kulturnega udejstvovanja med mladimi, pa se je Benedetič dotaknil vprašanja takozvanega globalnega osporavanja mladih nad vse družbene strukture naše vsakdanjosti; podčrtal je vitalnost takega osporavanja, vendar samo v smislu integralnega spoštovanja človeka v njegovi pojavi, se pravi v smislu novega humanizma, ki mu bo to spoštovanje nad vse.

Izjava predstavnika Slovenske skupnosti:

Dr. Dolhar je uvodoma izrazil zaskrbljenost nad stanjem slovenske manjšine v Italiji, ker je to stanje odraz fašistične zakonodaje in neporavnanih krivic, ki jih je fašizem prizadejal slovenski manjšini v Italiji. Poudaril je, da se je v zadnjih letih sicer ozračje, v katerem živi manjšina izboljšalo, da pa se vedno manjka konkretna zaščita in realizacija v prid manjšini. Dr. Dolhar je obžaloval, da se izpodkopavanje gospodarskih korenin slovenskega življa v Italiji še nadaljuje z neupravičenim razlaščanjem kmečke zemlje v dolinski občini na Tržaškem in na Goriškem v Standrežu. Glede bodočega dela v prid manjšine je dejal, da vidi rešitev v sodelovanju vseh slovenskih političnih skupin ne glede na ideološko opredeljenost pri skupnem delu v prid manjšini kot celoti. Končno je dr. Dolhar zaželel od matične domovine več razumevanja in konkretno pomoč pri delu za ohranitev slovenske manjšine v Italiji.

Član izvršnega sveta Bojan Ljubej je v odgovorih na vprašanja novinarke televizije ugotovil, da je manjšina element bogatitve življenja na odprti meji in da je istočasno pomemben element krepitve nacionalne skupnosti. Zato je naravno, da je manjšina stalno prisotna pri obravnavanjih slovenske vlade in da je manjšinsko vprašanje docela odprto dokler manjšina sama ne bo s svojim položajem zadovoljna. Bojan Lubej je podčrtal velik pomen manjšine v povezavi z matičnim narodom. Ob zaključku pa je dejal, da se bo matični narod tudi v bodoče zavedal teh vprašanj da bo izkoristil vse možnosti, da se nudi vsa podpora slovenski manjšini, ki je njegov sestavni del.

Družkovič Drago je govoril predvsem o institutu, kateremu načeluje in katerega naloga je, da spremlja manifestacije slovenske manjšine, da skrbi za raziskovanja in za znanstvena preučevanja.

Predsednica manjšinske komisije SZDL Majda Bojčeva je na dve vprašanji odgovorila, da predstavlja osrednjo manjšinsko silo Slovenska kulturna gospodarska zveza, ki temelji na tradicijah Osvobodilne fronte, ki je povezovala boj za nacionalne pravice z bojem za nov družbeni red. V tej zvezi je tudi govoril o naporih, da se vsi Slovenci zavedo, da živimo v enotnem kulturnem prostoru, v katerem se bomo trudili za odstranjevanje meja in za čimvečje medsebojno sodelovanje.

Predsednica manjšinske komisije SZDL Majda Bojčeva je na vprašanje o obstoju osmih strank med Slovenci odgovorila, da v bistvu obstajata dve skupini ljudje okrog Slovenske kulturne gospodarske zveze, ki so napredno usmerjeni, in na Tržaškem okrog Slovenske skupnosti, ki odraža določene tendence bivših meščanskih strank. Bistven pa je enoten nastop do organov oblasti in političnega razlike ter politična razcepljenost ne bi smela tega preprečevati. Majda Bojčeva je tudi dejala, da je razumljivo, da se je pretežni del Slovencev vključil v napredne stranke ki obstajajo v Italiji, saj vidijo v procesu demokratičnega razvoja tudi reševanje in vrednotenje slovenske skupnosti. Zaključila je z ugotovitvijo, da je izredno pomembno skupno nastopanje Slovencev, kadar gre za vprašanja odnosov do oblasti.

SEJA PREDSEDSTVA CK KPČ

Napovedane nekatere spremembe v akcijskem programu KPČ

Češkoslovaška vojaška delegacija v Moskvi

PRAGA, 8. — Pozno zvečer je predsedstvo CK KPČ, ki se je danes sestalo, objavilo komuniké, v katerem se še posebej poudarja, da so odobrili «stališča generalnega tajnika Dubčka in njegovo poročilo». Sklenili so odložiti zasedanje plenuma centralnega komiteja, ki je bil predviden za jutri ali pojutrišnjem. To pa zato, ker bo prišlo do izdelave smernic, o katerih naj nato razpravlja plenum CK KPČ. Te smernice bodo usmerjene predvsem v duhu demokratizacije, ki so jo začeli v ČSSR januarja letos, v skladu pa tudi z «bratislavskimi in moskovskimi izjavami». Gre pri tem, kot pravi izjava predsedstva, za «ideološki boj z meščansko ideologijo» in s posebnim poudarkom še, «važnost samega ideološkega dela v partiji». To «ideološko delo» v partiji sami morajo «voditi osebe, ki so zveste idealom socializma in proletarskemu internacionalizmu».

V tem smislu bo prišlo do nekaterih sprememb v «akcijskem programu KPČ», ki je glavna osnova češkoslovaške «nove poti». Izjava predsedstva pravi, da je treba «jasno formulirati program, ki je sledil januarskemu, ločiti zdrave sile od protisocialističnih».

V zvezi z govoricami o možnih odstopih partijskih ali državnih voditeljev izjava prezidija CK KPČ ne govori. Dobro informirani krogi pa menijo, da bo verjetno prišlo do osebnih sprememb, ki pa ne bodo pomenile odstranitve dadanašnjih voditeljev, po 28. oktobru, ko bo s federalno ureditvijo v ČSSR prišlo tudi do ustvarjanja novih državnih organov, v katerega naj bi prišle nove osebe.

Tako je predsednik kontrolne komisije pri CK KP Miloš Jakeš, dejal včeraj v izjavi za praški radio, da je krivično «klevetanje» nekaterih «poštenih partijskih voditeljev, o katerih se je govorilo, češ da so po avgustovskih dogodkih izdali ČSSR». Tako klevetanje «spominja na tisto iz petdesetih let,» je dejal Jakeš. Jasno je, da je Jakeš mislil Bilaka, Kolderja in Indra, ki so raznim političnim forumom izjavili, da niso poklicali sovjetskih čet, kakor tudi, da niso storili ničesar, kar bi ne bilo «pošteno».

V sovjetsko prestolnico je prispela češkoslovaška vojaška delegacija, ki jo po nekaterih vesteh vodi ministrski podpredsednik Hamouz. Ta delegacija naj bi predložila češke popravke tehničnega značaja k dogovoru o umiku sovjetskih čet, oziroma o četah, ki naj še nadalje ostanejo na Češkoslovaškem. Govori se, da bi ostala ena desetina vseh čet, torej približno 70.000 vojakov, ki naj bi se utrdili na položajih sto kilometrov od zahodnonemške meje. Druge čete se bodo začele umikati takoj, ko bo dosežen sporazum. Govori se tudi, naj bi prisotnost načelnika češkega glavnega štaba, generala Rusofa v češkoslovaški delegaciji pomenila, da bodo sporazum podpisali v kratkem.

Češkoslovaška delegacija je medtem bila razporejena po reprezentančnih vilah na Leninskih gričih, blizu stanovanj najvidnejših sovjetskih voditeljev.

Moskovski listi medtem pišejo o Češkoslovaški samo v duhu polemike z zahodnim tiskom. Tako piše «Sovjetskaja Rossija», da je na Dunaju več tisoč Čehov in Slovakov, ki se boje povratka domov, ker jih je zahodni tisk prepričal, da bodo aretirani ali preganjani. «Sovjetskaja Rossija» piše, da so lažne vesti, po katerih naj bi sovjetske oblasti zahtevale «množične areste».

Voditelj poljske komunistične stranke Gomulka je na partijski konferenci v Katovicah izjavil, da so še «velike razlike v ocenjevanju» med Češkoslovaško in drugimi državami varšavskega pakta, in da «odnosi niso še normalizirani». Na koncu je izjavil, da bi bilo «koristno in potrebno začeti odkrito diskusijo s češkoslovaškimi tovariši».

Kosigin v Helsinkih

HELSINKI, 8. — Predsednik sovjetske vlade Kosigin je prišel danes nenadoma na Finsko in se je pogovarjal s finskim predsednikom Kekkonejem na sovjetski ladji, ki je vsidrana v finskem zalivu. Finsko zunanje ministrstvo poroča, da je sestanek zahteval Kekkonen.

Izraelski «mirovni načrt»

NEW YORK, 8. —

Vreme včeraj: najvišja temperatura 21,7, najnižja 16,5, ob 19. uri 19,6 stopinje, vlaga 80 odst., zračni tlak 1015,9 stanoviten, veter 4 km jugovzhodnik, nebo pooblačeno, morje rahlo razgibano, temperatura morja 20,5 stopinje

Tržaški dnevnik

Danes, SREDA, 9. oktobra ABRAHAM
Sonce vzide ob 6,14 in zatone ob 17,31. Dolžina dneva 11,17. Luna vzide ob 18,32 in zatone ob 9,22
Jutri, ČETRTEK, 10. oktobra DANIJEL

SESTANEK ODSEKA ZA ŠOLSTVO PRI SGZ

Tehnično-industrijski zavod življenjsko nujen za Slovence

Slovensko gospodarsko združenje namerava prirediti dvoletne tečaje slovenščine in srbohrvaščine

Na sedežu SGZ se je pod vodstvom predsednika Stanka Boleta sinoči sestal odsek za šolstvo pri Slovenskem gospodarskem združenju, da bi razpravljal o dveh perečih točkah na dnevnem redu, namreč o vprašanju tehnično-industrijskega zavoda in o vprašanju prav tako potrebnih tečajev slovenskega in srbohrvatskega jezika na našem področju.

Kakor je naglasil predsednik Bole, postaja potreba po slovenskem tehnično industrijskem zavodu iz dneva v dan izrazitejša in to iz več razlogov, predvsem pa zaradi tega, ker nas postopno razširjanje industrijskih dejavnosti vedno bolj odriva z zemlje in hkrati ker se sami čedalje bolj vključujemo v industrijo. Novim rodovom je treba zato poskrbeti primerno izobrazbo, sicer bodo nujno zaostajali za časom, kot manjšina pa bomo ostali povsem brez kvalificiranih kadrov.

Poslovni svet, v katerega se želi in mora vključiti mladina, tako v ožjem krogu na Tržaškem in v naši deželi, kakor tudi v zunanjem svetu, v Milanu in drugih industrijskih in trgovskih središčih, pa zahteva od mladih ljudi, ki zapuščajo šole, tudi drugo izobrazbo, obvladanje jezikov, in v tem okviru se čuti izrazito pomanjkanje osebja, ki bi poleg italijanščine in še katerega evropskega jezika obvladalo tudi slovenščino in srbohrvaščino. Zato namerava SGZ organizirati v Trstu vrsto dvoletnih tečajev, na katerih bi strokovno osebje poučevalo tako slovenske, kakor tudi italijanske slušatelje slovenski oziroma srbohrvatski jezik.

Važen razgovor na sedežu Sindikata slovenske šole

V ponedeljek so zastopniki Sindikata slovenske šole na svojem sedežu v daljšem razgovoru prikazali slovenskemu poslancu Albinu Škerku in slovenskima deželnima svetovalcema Dušanu Lovrihi in dr. Dragu Štoki številna še nerešena vprašanja slovenske šole in slovenskih šolnikov. Poslanec in svetovalca so se zahvalili sindikatu za pojasnila in izkazano pozornost ter obljubili, da se bodo odločno zavzeli za čimprejšnjo rešitev prikazanih vprašanj slovenske šole.

SINOČI PRI SV. JAKOBU

Protestna manifestacija proti sklepom CIPE

Na pobudo federacije komunistične mladine in mladine federacije PSIUP je bila sinoči protestna manifestacija proti sklepom CIPE. Na Trgu Sv. Jakoba je bilo okrog 19. ure zborovanje, nato pa so demonstranti s transparenti šli v povorki od Sv. Jakoba po Ul. Molino a vento, Trgu Garibaldi, Trgu Stare mitnice, Ul. Carducci in Trgu Goldoni, kjer so se razšli.

Na zborovanju je kot zastopnik federacije komunistične mladine govoril občinski svetovalec KPI Suppancich, ki je najprej omenil veliko protestno akcijo in splošno stavko pred enim letom proti ukinitvi ladjedelnice Sv. Marka. Pripomnil je, da se je gospodarsko stanje v zadnjih dveh letih po sklepih CIPE še poslabšalo, da je manj delovnih mest, da razni obrati in podjetja propadajo, da si mora mladina iskati zaposlitve drugod, itd. Ob koncu je še poudaril, da je treba nadaljevati z bojem za ohranitev in napredek tržaškega gospodarstva in da je sinočnja manifestacija le začetek nadaljevanja široke akcije.

Prihod ameriške križarke «Topeka»

Včeraj v zgodnjih urah je priplula v Tržaški zaliv in se zasidrala ob severni strani Pomorske postaje ameriška križarka «Topeka», ki je opremljena tudi z raketnim orožjem vrste «Terrier» in drugimi najmodernejšimi vojaškimi napravami. Na ladji je vkrcan kontraadmiral Vincent P. Haeley, poveljnik 6. divizije križark-lovcev VI. ameriškega ladjevja. Ladja bo ostala v Trstu do 15. t. m.

Kontraadmiral Haeley se je dopoldne podal na grič sv. Justa in se poklonil padlim, nato pa je obiskal predsednika deželnega odbora Berzantija in vladnega komisarja Cappellinija, skupno s poveljnikom ladje, kapitanom bojne ladje Georgom G. Halvorsonom.

Berzanti in Cappellini sta nato vrnila obisk na ladji.

Danes ob 16. uri se bo kontraadmiral Vincent P. Haeley na ladji sestal s časnikarji.

Ladjo si bo lahko ogledalo tudi občinstvo 11. in 13. od 13.30 do 16. ure ter 13. t. m. od 13. do 17. ure.

Sestanek CIPE konec tega tedna

Belci in Coloni pri podtajniku Galliju in Caronu

Tajništvo pokrajinskega odbora KD sporoča, da sta včeraj ministrski podtajnik Galli in podtajnik ministrstva za proračun Caron sprejela pokrajinskega tajnika KD Sergia Colonija in poslanca Belcija. Razpravljali so o najbolj važnih problemih tržaškega gospodarstva. Med diskusijo, ki je globalno zajela tržaške razmere, tudi v zvezi s poročilom, ki ga je prej podala deželna delegacija, so tržaški predstavniki KD lahko ugotovili, da so že pri kraju priprave za prihodnji sestanek CIPE. Coloni in Belci sta imela razgovore tudi s predstavniki osrednjega vodstva IRI, zvečer pa je podtajnik Caron sporočil, da je minister Colombo določil sestanek CIPE za konec tega tedna. Pred tem, kakor je že dogovorjeno, bo na sedežu CIPE posvetovanje s predstavniki sindikalnih organizacij. Pokrajinski tajnik KD Coloni in poslanec Belci bodo skupaj z drugimi predstavniki tržaške KD sledili zadnji fazi pred novimi sklepi CIPE.

VČERAJ V DVORANI OBČINSKEGA SVETA

Zaključeno zasedanje Sveta evropskih občin

V zaključnih resolucijah izražen protest proti udeležbi grških predstavnikov na evropski konferenci krajevnih ustanov in ugotovljena potreba po združeni Evropi

Včeraj se je v dvorani tržaškega občinskega sveta zaključilo zasedanje Sveta evropskih občin, katerega so se udeležili predstavniki šestih držav Evropske gospodarske skupnosti, Velike Britanije, Avstrije in Švice. Delegati so dva dni razpravljali predvsem o potrebi po politični združitvi Evrope in niso šli dlje od predlogov za združitev, ki naj bi zajela «države zahodne Evrope». Govorili so tudi o dogodkih na Češkoslovaškem in so se precej razvneli, ko je prišlo na dan vprašanje morebitnega zastopstva predstavnikov grških krajevnih ustanov v Svetu evropskih občin.

Nasprotovanje režimu grških polkovnikov je prišlo do izraza tudi v posebni resoluciji, v kateri člani Sveta evropskih občin protestirajo proti napovedi, da se bo udeležila evropske konference krajevnih ustanov tudi grška delegacija, ki jo bodo sestavljali župani, ki jih je imenovala diktatorska oblast, potem ko je razpustila svobodno izvoljene občinske svete. Skupščina izraža v resoluciji upanje, da bodo njeni delegati na evropski konferenci krajevnih uprav storili vse za odstranitev grške delegacije.

Sprejeta je bila tudi politična resolucija, v kateri je poudarjeno, da je javnost že prepričana, da je treba združiti Evropo. V resoluciji je tudi rečeno, da so sedanji organi Evropske gospodarske skupnosti trdni temelji za bodočnost, da pa bo treba do združitve prehoditi še dolgo pot.

Pred zaključkom zasedanja so sprejeli tudi stališče, da bo treba dati pobudo za ustanovitev evropske ustanove, v kateri «se bo lahko mladina svobodno srečavala, kjerkoli in kadarkoli bo to želela, da bo razpravljala o evropskih vprašanjih». Poleg tega so delegati zavzeli polemično stališče do «napovedanega apolitičnega kongresa, ki bo kmalu v Pragi pod imenom «Evropa občin», kjer naj bi se sovjetski delegati sestali z izvoljenimi predstavniki zahodne Evrope v zelo zmečenem ozračju».

Včeraj je govoril tudi deželni odbornik Vicario, ki je poudaril vlogo in važnost deželne avtonomije v naporih za združeno Evropo. Prof. Vicario je dal tudi izjavo za tržaški radio, v kateri je poleg drugega izrazil zadovoljstvo s stališčem Velike Britanije do evropske združitve.

Prijetna predstava Stalnega gledališča iz Genove

V lepo zasedenem Avditoriju je včeraj zvečer doživela Goldonijeva komedija «Eden izmed zadnjih karnevalskih večerov» v prijetni uprizoritvi Stalnega gledališča iz Genove prav topel sprejem. To gostovanje gledališč iz ligurske prestolnice spada v okvir sodelovanja med nekaterimi gledališči (Tako bo tržaško Stalno gledališče genovskemu občinstvu prikazalo Ibsenovega «Malega Eyolfa», ki ga je naštudiralo in igralo lansko sezono.)

Uprizoritev sicer manj znanega Goldonijevega dela je oskrbel režiser Luigi Squarzina. Ne da bi iskal karkoli posebnega, je dal predstavi značaj lahkotnosti, pri čemer se je vzdržal vsakega pretiravanja. Na odru se je tako pojavila galerija dokaj različnih vendar pa povsem resničnih tipov, ki so bili vsi po svoje zabavni, razen mladega, otožnega Anzoletta, ki je pravzaprav podoba samega avtorja, ki je moral l. 1762 zapustiti svoje drage Benetke in oditi v Pariz. (Poslovil se je od Benetk s to komedijo, ki jo je postavil na oder na pustni torek omenjenega leta).

Med nastopajočimi se je zlasti uveljavila Lucilla Morlacchi, pa tudi Esmeralda Ruspoli, Grazia Maria Spina, Wanda Benedetti in seveda stari znanki našega občinstva Elsa Vazzoler in Lina Volonghi. Med moškimi je zlasti ugajal Eros Pagni, z njim pa Camillo Milli, Giancarlo Zanetti, Toni Barpi, Gianni Fenzi in Omero Antonutti. V manjših vlogah so nastopili Renzo Martini, Sebastiano Tringali in Luciano Razzini.

Gianfranco Padovani zasluži pohvalo za domiselno izmenjavo scen, tako da se delo z menjavanjem slik sploh ni ustavljalo. Po njegovi zamisli so bili narejeni tudi kostumi. Fernando C. Mainardi pa je avtor glasbe, ki se povsod lepo sklada z dobo, ko se igra dogaja.

Vlaganje prošenj za akademsko leto 1968-69

Podporno društvo Dijaška matica sporoča, da sprejema prošnje za dolgoročno brezobrestno posojilo za akademsko leto 1968-69 do 20. oktobra t. l.

Visokošolci vlagajo prošnje na posebnih tiskovinah, ki jih dobijo pri odboru Dijaške matice v Trstu, Ulica Geppa, 9/II.

SINOČI PRI DOBERDOBU

Pet ranjenih v prevrnjenem avtu

Sinoči nekaj pred 20. uro se je pet mladih fantov iz Trsta ranilo pri prometni nesreči pri Doberdobu.

Do nesreče je prišlo, ko je 19-letni dijak Massimo Vialmin iz Ul. dei Visiani 12 vozil svoj avto fiat 1100/103 iz Gorice proti Trstu. V fiatu so sedeli še 24-letni študent Gianfranco Damnote iz Ul. R. Manna 15, 20-letni trgovski potnik Luciano Lanzolla iz Istrske ulice 91, 19-letni trgovski potnik Giorgio Cocaini iz Rocola št. 1827 ter 20-letni trgovski potnik Adriano Adami iz Ul. Valdirivo 8.

Ko je Vialmin privozil do velike doline pri Doberdobu je na koncu ovinka nenadoma zagledal ustavljeno lambreto. Da bi se izognil trčenju, je hitro pritisnil na zavore, vendar je bilo že prepozno, kajti zaneslo ga je na drugo stran cestišča, kjer se je avto obrnil in obtičal na strehi.

Najhuje se je ranil šofer fiata Vialmin, ki se je pobil po čelu, glavi in desni roki ter dobil možganski pretres. Zdraviti se bo moral približno 20 dni. Ostali sopotniki fiata so zadobili manjše udarce in bodo okrevali v nekaj dneh.

Vse ponesrečence so pripeljali v bolnišnico z osebnimi avtomobili.

Gledališča

SLOVENSKO GLELALISCE

V pripravi je otvoritvena predstava sezone 1968-69, Antona Čehova «Tri sestre».

Rezervacija abonmajev za sezono v pisarni gledališča v Kulturnem domu v Ul. Petronio.

VERDI

V petek, 11. t. m. ob 21. uri bo v gledališču Verdi koncert nagrajenih skladb na XV. natečaju «Premio Città di Trieste» — VII. mednarodni natečaj za simfonične skladbe 1968.

Orkester gledališča Verdi bo dirigiral Maurizio Arena, solist pa bo čelist Wolfgang Boettcher. Na sporedu bodo skladbe: «September v dolini Akags» Italijana Michela Lizzija, ki je osvojila 3. mesto, «Koncert za čelo in orkester» Nemca Hansa Vogta, ki je osvojil 2. mesto, ter «Simfonieta v štirih stavkih» Bolgara Aleksandra Josifova, ki je osvojila 1. mesto.

Vstop z vabili, ki so na razpolago pri konservatoriju Tartini v Ul. Ghega 12.

TEATRO STABILE

Od danes v Avditoriju na programu ponovitve Goldonijeve komedije «Eden zadnjih pustnih večerov» (Una delle ultime sere di Carnevale) v izvedbi gledališča «Stabile» iz Genove. Predstave za abonma vsak večer ob 20,30, nedeljska popoldanska ob 16.30.

Prodaja in rezervacija vstopnic v galeriji Protti (tel. 36.372).

Razstava Acegata o mestnih prevozih

Fotografska razstava, ki jo je pripravil Acegat ob priliki 5. vsedržavnega zasedanja o mestnih prevozih, v Ul. Genova 6, vzbuja živahno zanimanje. Razstava bo odprta do 12. t. m. od 8. do 13. ter od 16. do 19. ure. Razstavljeni so redki dokumenti o zgodovini prevozov v naši deželi, v Italiji in v svetu.

Kino

Nazionale 16.00 «La volpe». Sandy Dennis, Kriv Dullea. Technicolor.
Grattacielo 16.00 «La ragazza con la pistola». Monica Vitti, S. Baker. Technicolor.
Eden 16.30 «Playtime». Najnovejša mojstrovina J. Tatija. Technicolor.
Fenice 15.30 «Lo sbarco di Anzio». Peter Falk, Robert Michum. Technicolor.
Excelsior 15.30 «Il caso Thomas Crown». Steve Mc Queen, Fayre Dunaway. Technicolor.
Ritz (Ulica San Francesco štev. 10) 15.30 «Tre passi nel delirio». B. Bardot, A. Delon, J. Fonda. Technicolor. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Alabarda 16.30 «Ciccio perdona, io no». Ciccio, Ingrassia. Technicolor.
Moderno 16.00 «Rosie». Sandra Dee, Bin Bussel. Technicolor.
Filodrammatico 16.30 «Folli notti a Lase Vegas». Juliette Prowse, Jane Mansfield. Technicolor. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Aurora 16.30 «Senza un attimo di tregua». Lee Marvin, A. Dickison. Technicolor.
Cristallo 16.30 «Inchiesta pericolosa». Frank Sinatra. Technicolor.
Capitol 16.00 «Diabolicamente tua». A. Delon, Senta Berger. Technicolor.
Impero 16.30 «Banditi a Milano». Film o sodobni temi.
Vittorio Veneto 16.30 «Io, una donna». Essy Person. Prepovedano mladini pod 16. letom.
Garibaldi 16.00 «Arrivano i Russi». Zabavni technicolor.
Astra 16.00 «Operazione mistero». R. Widmark. Technicolor.
Ideale 16.00 «Stazione Luna». Jerry Lewis, C. Stevens. Technicolor.
Abbazia 16.00 «Missione segretissima». Eddie Constantine. Technicolor.

V proslavo stoletnice čitalnice v Škednju

je do 20. oktobra t. l.

v prostorih prosvetnega društva, Škedenjska ulica št. 124

Umetniška razstava

domačih likovnikov

Razstavljajo:
MARJAN ČERNE
SILVESTER GODINA
MARJAN KRAVOS
AVRELIJ LUKEŽIČ
EDO MARTINUZZI

Razstava je odprta ob delavnikih od 17. do 20. ure, ob nedeljah od 9. do 13. ure.

VSTOP PROSTI!

Slovenski klub vabi vse svoje člane na

I. REDNI OBČNI ZBOR

ki bo v torek, 15. oktobra 1968 ob 20. uri v Gregorčičevi dvorani, Ulica Geppa 9.

Dnevni red:
1. Poročilo predsednika
2. Poročilo blagajnika
3. Poročilo nadzornega odbora
4. Volitve novega odbora
5. Razno

Vabilo na občni zbor velja tudi za predstavnike osrednjih kulturno-prosvetnih ustanov, prosvetnih društev in tiska.

ODBOR

V soboto, 12. okt. ob 21. uri bo v dvorani prosvetnega društva IGO GRUDEN v Nabrežini

kriminalna komedija

OSEM ŽENSK

Igrajo člani p. d. Prosek-Kontovel.

Režira Stane Raztresen.

Vljudno vabljeni!

PROSVETNO DRUŠTVO «TABOR» — OPČINE

sporoča, da bo na željo mnogih, prihodnjo nedeljo, 13. t.m. ob 17. uri v Prosvetnem domu ponovilo dvodejanko v openskem narečju

«PEPČE SE ŽENI»

Razstave

Listek občinske umetnostne galerije št. 35645 je bil izžreban za nagradno sliko slikarja Danteja Pisanija. Lastnik listka lahko dobi sliko v sobi 124 občinske palače med uradnimi urami.

Izleti

Prosvetno društvo v Škednju organizira 13. oktobra 1968 izlet v Ilirsko Bistrico. Vpisovanje vsak dan od 20.30 do 21.30, razen v sobotah in nedeljah, na sedežu društva, Ul. Servola 124.

SPDT priredi 13. oktobra izlet v Rezijo. Izhodišče bo Solbica, od koder se bodo planinci povzpeli na Zrd (Monte Sard 2324 m) turisti pa v zanimivo rezijsko vasico Korita. Vpisovanje v Ul. Geppa 9.

P. d. Igo Gruden priredi v nedeljo 13. oktobra, IZLET Z AVTOMOBILI V BENESKO SLOVENIJO v Speter in Trčmun. Odhod ob 7. izpred prosv. dvorane. Priglasiti, zlasti avtomobile, je treba prednodno do sobote.

Včeraj - danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

8. oktobra 1968 se je v Trstu rodilo 6 otrok, umrlo pa je 14 oseb.

UMRLI SO: 51-letni Emilio Vecchiet, 69-letni Giovanni Feltri, 69-letna Elisa Vecchiet por. Vecchiet, 60-letna Ofelia Mosettich por. Stuparich, 88-letni Pietro Minca, 65-letni Giovanni Zoratto, 23-letna Gabriella Macchi, 71-letni Francesco Felluga, 59-letni Fernando Modula, 61-letni Mario Primosich, 76-letna Antonia Stavanja vd. Jankovic, 70-letni Stefano Stefani, 73-letni Giacomo Belleli, 78-letni Giacomo Manzin, 59-letni Giuseppe Dusa.

NOCNA SLUŽBA LEKARN (od 19.30 do 8.30)

Alla Basilica, Ul. S. Giusto 1, Croce Verde, Ul. Settefontane 39, Ravasini, Trg Libertà 6, Testa d'Oro Ul. Mazzini 43.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN (od 13. do 16. ure)

Al Lloyd, Ul. Orologio 6 — Ul. Diaz 2, Alla Salute, Ul. Giulia 1, Picciola, Ul. Oriani 2, Vernari, Trg Valmaura 11

SOŽALJE

Zveza vojnih invalidov NOV v Trstu izreka družini in svojcem globoko sožalje ob smrti invalida Marija PRIMOŽIČA.

tržaška knjigarna

sporoča, da razpolaga z drugo knjigo iz zbirke ILUSTRIRANA ENCIKLOPEDIJA ŽIVALI z naslovom

ribe

in peto knjigo iz zbirke SODOBNA ILUSTRIRANA ENCIKLOPEDIJA z naslovom

zgodovina

Naročniki in drugi naj se čimprej zglasijo v

tržaški knjigarni

TRST — Ul. sv. Frančiška 20
Tel. 61-792

IZ MESEČNEGA POROČILA MESTNIH REDARJEV

Mnoga živila so v septembru zabeležila občutno podražitev

Kruh naj bi zopet prodajali že od 7. ure - Najbolj se je podražilo maslo - Tudi vino se bo podražilo

Iz mesečnega poročila poveljstva mestnih redarjev o gibanju cen živil na debelo in na drobno, je razvidno, da so se v septembru uresničila avgustovska pesimistična predvidevanja in da so se cene na drobno v preteklem mesecu v glavnem povišale prav zaradi povišanja cen na debelo v avgustu. Tako se je precej povišala cena masla, sira, delno raznih salam in šunke, kisa in jajc ter mnogih drugih živil. Znižanje cene nekaterih živil je bilo tako malenkostno, da ni niti v najmanjši meri vplivalo na splošno podražitev.

Mestni redarji so tudi ugotovili, da sedanji urnik pekarn, ki se morajo odpreti ob 7.30, ne ustreza ne potrošnikom ne pekom, kar dokazujejo predvsem številne globe, ki so jih mestni redarji naložili pekom, ker so prodajali kruh že ob 7. uri. Zato poveljstvo mestnih redarjev predlaga pristojnim oblastem, naj prilagodijo urnik pekarn tako, da bodo lahko prodajale sveži kruh že ob 7. uri zjutraj.

Iz podrobne analize cen na drobno, ki jo objavlja mesečno poročilo mestnih redarjev, se vidi, da so cene govejega mesa in teletine v septembru ostale nespremenjene. Po drugi strani pa je bilo ugotovljeno, da se je cena perutnine v septembru za malenkost znižala. Perutnina je sicer pri nas sorazmerno poceni in ne trpi konkurence z onstran meje. V preteklem mesecu se je začela prodaja puranov. Celi purani so se prodajali po 880 lir kg, razkosani pa po 1080 lir kg. Prašičje meso je obdržalo avgustovsko ceno. Zelo kritično pa je stanje konjskega mesa. Uvoz iz Jugoslavije, Sovjetske zveze in Madžarske je že dlje časa ustavljen zaradi zdravstvenih razlogov. Zato se čuti pomanjkanje te vrste mesa, ki je od meseca do meseca dražje.

Olivno olje je v septembru obdržalo v glavnem avgustovske cene, razen olja iz olivnih tropin, ki se je nekoliko podražilo, ker ga uporabljajo predvsem za mešanice. Podražilo se je tudi olje iz ameriških lešnikov. To povišanje spravljajo v sklad predvsem z manjšim povpraševanjem po olivnem olju, ki je sorazmerno zelo drago. Zato gre v prodajo vedno več semenskega olja. Ta razlika v prodaji na škodo olivnega olja je začela skrbeti pristojne organe Evropske gospodarske skupnosti, ki proučujejo možnost, da bi znižali ceno olivnega olja in s tem uskladili prodajo na trgu in jo spravili na stare tirnice. Napovedujejo, da bodo organi Evropske gospodarske skupnosti konec oktobra sprejeli ustrezne ukrepe in da se bo cena olivnega olja v novembru bolj približala ceni semenskega olja.

Najbolj pa se je podražilo v preteklem mesecu maslo, in sicer od 30 do 250 lir za kg. Podražitev v prodaji na drobno sledi podražitvi avgusta. Zaradi tega so se podražile tudi druge maščobe, kot na primer slanina, katere cena na debelo je poskočila za poprečno 15 odst.

Kot smo že omenili, so se v septembru podražile razne salame in šunka kot posledica podražitve vseh mesnih izdelkov na debelo v avgustu. Hkrati pa so se podražili tudi konzervirani paradižniki in paradižnikova konzervirana mezga, zaradi letošnjega slabega pridelka. Ugotovili so, da se je tudi cena sardin nekoliko povišala zaradi manjših količin na trgu. V septembru so dali na trg prve količine letošnje polentovke, ki je obdržala več ali manj lansko ceno.

Tudi jajca so se nekoliko podražila zaradi sezonskih razlogov. Predvsem se občuti na trgu pomanjkanje domačih jajc. Ponovno so se podražile tudi razne vrste sira, tako v prodaji na drobno kot na debelo. Podražitev je znašala od 10 do 50 lir za kg. To podražitev tolmačijo kot posledico nestalnega trga z mlekom in mlečnimi izdelki. Zato predvidevajo, da se bo tudi v tem in v prihodnjem mesecu cena nekoliko dvignila.

Poveljstvo mestnih redarjev opozarja, da je sedaj v prodaji na drobno v nekaterih prodajalnah tolminski sir vrste «latteria», ki so ga uvozili brez carine in ki ga prodajajo po izredno ugodni ceni. Tudi kakovost tega sira ne zaostaja za nobeno podobno domačo vrsto.

V preteklem mesecu so začeli prodajati letošnji fižol po nekoliko znižani ceni zaradi dobre letine. Hkrati pa se je povišala cena navadne vrste riža od 15 do 20 lir za kg; prav za toliko pa se je znižala cena boljše vrste riža.

Poročilo mestnih redarjev ugotavlja, da bo letošnji pridelek vina v Italiji zaradi slabe letine za okrog 15 odst. nižji od lanskega. Poročilo pravi, da bo tudi alkoholna stopnja vina nižja. Naši kmetje pa pravijo, da bo letos vino pri nas boljše od lanskega. Mestni redarji predvidevajo, da se bodo vse vrste vina podražile. V septembru se je podražil tudi kis za 10 lir pri litru zaradi podražitve na debelo v mesecu avgustu. Kava, sladkor in razni nadomestki pa so ohranili prejšnje cene.

Ribji trg je bil sorazmerno dobro založen, čeprav se je znatno zmanjšal ulov plave ribe, ki je bila v mesecu avgustu zaradi dobrega ulova bolj poceni. Zato je bilo na tržnici več vrst bele ribe, ki so se prodajale sorazmerno po precej dostopni ceni. V septembru so uvozili tudi več rib boljše vrste iz Istre in Kvarnera. Tudi na zelenjadno tržnico na debelo je prišlo v septembru mnogo blaga. Prodali so ga nad 85.000 stotov, lansko leto septembra pa komaj 74.000 stotov. Zato so bile tudi cene vseh sezonskih pridelkov ugodne.

Slovensko gledališče v Trstu sprejema abonmaje za sezono 1968-69 v Kulturnem domu v Trstu, Ul. Petronio 4, tel. 734265, vsak dan od 9. do 14. ure.

DANES SEJA DEŽELNEGA SVETA

Razprava o zakonskem osnutku o prispevkih za urbanistiko

Predvajanje deželnega filma o krvodajalcih

Danes se zopet sestane deželni svet, ki bo razpravljal o zakonskem osnutku o nadaljnjih izdatkih za prispevke, ki jih določa zakon štev. 12. Te prispevke daje dežela občinam za njihovo urbanistično dejavnost. Z novim zakonskim osnutkom bodo zvišali za letošnje finančno leto prispevek od 30 na 130 milijonov lir, da bi pospešili sestavljanje urbanističnih načrtov v raznih občinah, ki jih predvideva državni zakon štev. 167 od 17. aprila 1962. Za večino bo poročal o zakonskem osnutku socialist Pittoni, za manjšino pa komunist Bosari.

V svojem poročilu pravi Pittoni da je treba izboljšati prvotni zakon, ki je takoj pokazal razne vrzeli. Prispevki občinam na podlagi tega zakona so služili dvema namenoma: sestavljanju urbanističnih načrtov in uresničevanju zakona štev. 167. Poročevalec manjšine Bosari pa kritizira v svojem poročilu novi zakonski osnutek, češ da pomeni celo korak nazaj v primerjavi z dosedanjim deželnim zakonom ker omejuje prispevke samo na eno področje.

Ob kongresu italijanskih združenj krvodajalcev in ob proslavi prve desetletnice furlanskega združenja krvodajalcev so predvajali v nedeljo v Vidmu dokumentarni film: «Zakaj ravno ja»?. Film so pripravili ob sodelovanju z odborništvom za higieno in zdravstvo in s tiskovnim uradom deželne uprave. Zrežiral ga je Giulio Mauri, medtem ko je pripravila besedilo Valeria Bombaci. Predvajanja filma so se udeležili predstavniki raznih oblasti in zdravstvenih ustanov iz Trsta, Vidma in Gorice.

Deželni odbornik Stopper se udeležuje v Strasbourgu kongresa za strokovno usposabljanje, ki se je pričel včeraj in se konča v petek. Na kongresu razpravljajo o usklajevanju strokovnega usposabljanja v industrijski in trgovski panogi v raznih evropskih državah.

Nalezljive bolezni

Zdravstveni urad tržaške občine je v razdobju od 30. septembra do 6. oktobra zabeležil na področju tržaške občine naslednje primere nalezljivih obolenj: davica 1, škrlatinka 5, paratifus 1, ošpice 2, norice 2, oslovski kašelj 2, srbečica 1 (izven občine), nalezljivo vnetje jeter 4, akutni sklepni revmatizem 1.

«Noi studenti»

V roke nam je prišel izvod ciklostiliranega lista «Noi studenti», ki ga po italijanskih srednjih šolah širijo člani Srednješolskega gibanja, ki se povezuje na nedavne izkušnje vseučiliškega študentskega gibanja.

Stališča, ki jih ima list do vprašanj šolske reforme, so brez dvoma zanimiva, presenetilo pa nas je nekaj nepričakovanega: list ima eno stran v slovenščini!

Članek, naslovljen «Problemi slovenske šole», in ki opisuje stanje naših šol je napisan v slovenščini. Italijanski srednješolec, ki bo vzel v roke številko «Noi studenti», sicer ne bo razumel članka, ker ga niso prevedli, toda občutil bo, da so tudi slovenski srednješolci s svojimi problemi in svojimi zahtevami. Prva zapreka je bila tako odstranjena Minili so časi, ko so bile tržaške srednje šole rezervoar vsega šovinizma in izključna pasa neofašističnih razgrajačev in organizacij kot je «Giovane Italia».

List bo prebral tudi marsikateri slovenski dijak, ki obiskuje strokovni zavod «Volta». Tako bo izvedel za zahtevo, naj se ustanovi slovenski strokovni zavod. Škoda je le, da ni bil članek preveden, da bi za te zahteve zvedeli tudi italijanski srednješolci, katerim je list namenjen.

Konferenca o vzpostavitvi avtobusnih turističnih zvez

V našem mestu bo v času od 13. do 20. oktobra XX. vsedržavna konferenca o vzpostavitvi avtobusnih turističnih zvez, ki jo organizira glavno ravnateljstvo za civilno motorizacijo pri ministrstvu za prevoze in civilno letalstvo.

Spored obsega vrsto razprav, ki bodo v dvorani Umetnostnega krožka, ter izlet kongresistov v Gorico na Reko ter v Opatijo, ogled mestnih zanimivosti in podobno. Na razpravi o turističnih zvezah, ki jih nameravajo uvesti v Italiji v prihodnji sezoni, bodo spregovorili zastopniki pristojnih krogov iz vse države. Deželo Furlanijo - Julijsko krajino bo zastopal odbornik za prevoze Varisco, v vodilnem odboru pa je tudi tržaški župan inž. Spaccini.

V PETEK PRIČETEK POKRAJINSKEGA KONGRESA PSU

Za kongres izvoljeni delegati štirih struj

Prvi dan bo kongres v Miljah, v soboto in nedeljo pa pri Sv. Soboti

V petek ob 18.30 se prične v kinu «Volta» v Miljah pokrajinski kongres združene socialistične stranke, na katerem bodo izvolili tri delegate za vsedržavni kongres stranke. Kongres bo trajal tri dni in se bo v soboto nadaljeval v prostorih sekcije stranke pri Sv. Soboti.

Na volitvah po sekcijah je dobila absolutno število glasov skupina «Autonomia socialista», ki se v vsedržavnem merilu sklicuje na linijo Pretija in Mancinija in ki jo predstavljajo v Trstu sotajnik Pierandrei, prof. Lonza in De Gioia. Ta skupina bo imela na pokrajinskem kongresu 45 delegatov ter je prejela 55,36 glasov.

Skupina «Riscossa e unità socialista» (struja vsedržavnega tajnika De Martina — v Trstu Pittoni, Apih, Laurenti, Pahor in Pečenko) je dobila 22,37 odst. glasov in 15 delegatov.

Struja «Sinistra socialista» (lombardijevci) je prejela 11,18 odst. glasov in 4 delegate ter so v Trstu njeni najbolj vidni predstavniki Giacchetti, Balzano in Ghersi.

Struja «Impegno socialista» (Giolitti) je dobila 10,26 odst glasov in pet delegatov ter jo zastopata v Trstu Dulci in Boniciolli.

Končno se je struja «Corrente di rinnovamento socialista» (Tanassi — v Trstu Fazzini in de Pulciani) vključila v prvo, večinsko strujo, tako da bodo v nasprotju z vsedržavnim položajem, na kongresu zastopane samo štiri namesto pet struj.

Kot je znano, se «Autonomia socialista» najbolj zavzema za sodelovanje v vladi levega centra in izraža do neke mere tudi težnje Nennija. Sicer pa je zelo težko natančno opredeliti razne struje in vse njihove odtenke, saj so postali socialisti še bolj bogati z raznimi strujami in strujicami, kot so demokristjani. Vsekakor se zdi, da pojdeta iz Trsta na kongres dva delegata večinske struje in en delegat De Martinove struje.

IZ TRŽAŠKIH SODNIH DVORAN

Žena in njeni sorodniki so skupno napadli moža

Vzrok spora je bil v neurejenih družinskih razmerah - Vsi obtoženci oproščeni

Pred tržaškim kazenskim sodiščem (predsednik Rossi, tožilec Ballarini, zapisnikarica Mastromauro, obramba Liotta iz Benetk) je bila včeraj kazenska razprava proti skupini oseb, ki živijo sicer v Mestrah pri Benetkah, toda so bile prijavljene tukajšnjemu sodišču zaradi prekrška, ki so ga zagrešile v našem mestu.

Na zatožni klopi so se znašli: 34-letna Luigina Basile, 56-letni Nicola Basile, 41-letna Gina di Benedetto, 32-letni Francesco Basile ter 61-letna Rita Basile.

Na obravnavi je bil tudi 32-letni Nicola Basile, ki pa ni nastopal kot obtoženec, temveč kot prizadeta stranka Že omenjene osebe so bile namreč obtožene, da so Giovannija Basileja preteple in telesno poškodovale, oziroma da so ga hudo žalile.

Že iz samih priimkov je razvidno, da gre za ljudi iz italijanskega juga ter še posebej za bližnje sorodnike. Jedro prepira in potem fizičnega obračunavanja ter žalitev pa je bilo v napetih odnosih med Giovannijem Basilejem in njegovo ženo Luigino.

Družinski spor se je začel že, ko je Giovanni Basile živel skupaj z ženo in tremi otroci v Mestrah. Družinsko življenje pa ni mirno potekalo, saj je prepir sledil prepiru, dokler se ni Giovanni naveličal ter zahteval od tamkajšnjega sodišča, da izda odlok o ločitvi zaradi ženine krivde. Giovanni je trdil, da žena ni skrbela niti zanj in niti za otroke. Še preden je beneško civilno sodišče moglo sklepati o zahtevi, se je Giovanni Basile preselil v Trst, kjer se je začel ukvarjati s trgovskimi posli. Njegova žena Luigina je pred beneškim sodiščem prikazala spor v popolnoma drugačni luči. Med drugim je obtožila moža, da se je zapletel v ljubezensko razmerje z neko drugo žensko. Prav v našem mestu je prišlo do obračuna med Giovannijem, ženo in njenimi sorodniki, ki so menili, da ji morajo priskočiti na pomoč. Skupina razjarjenih Basilejev (tudi Giovanni se piše tako, toda ni njihov sorodnik) je napadla moškega v Ul. Fabio Severo. Prišlo je do prepira in pretepa ter do osebnih žalitev. Giovanni se je nazadnje znašel v splošni bolnišnici, toda poškodbe, ki jih je dobil, so bile malenkostne.

Medtem je beneško civilno sodišče sklepalo glede ločitve med zakoncema. Pravda se je zaključila na Giovannijevo škodo, kajti sodniki so bili mnenja, da je bil prav on kriv neurejenega zakonskega življenja. Sklenilo je, da bo za otroke skrbela mati, toda oče bo moral plačevati vsak mesec 65.000 lir za vzdrževanje družine.

Na včerajšnji obravnavi pred kazenskim sodiščem so obtoženci in tudi tožitelj potrdili svoje prejšnje izjave

NOVA FRANCOSKA ENOTNA SOCIALISTIČNA STRANKA

Za francosko pot v socializem

PARIZ, 8. — Po dveh dneh zborovanja v Levallois Perretu na robu Pariza je bila ustanovljena nova enotna socialistična stranka Francije, katere namen je bolj učinkovito vzeti nase nalogo socialistične demokratične levičarske zveze, ki jo je doslej vodil Francois Mitterand. Sklep je bil sprejet soglasno in sicer v posebnem dnevnem redu, v katerem je med drugim rečeno, da *«bodoča stranka bo morala biti resnično demokratična organizacija, ki se bo razvila od spodaj navzgor, z baze. Pristop v novo stranko bo moral biti individualen, brez prednosti za člane dosedanjih političnih organizacij, katerim se ne bo priznala nikakršna starostna ali kakršna koli druga prednost. Član nove stranke bo mogel biti vsakdo, začenši s 16. letom starosti in mladina ter ženske so pozvane, da delujejo neposredno v stranki in ne preko kake druge stranske organizacije.»*

Z druge strani pa dnevni red zatrjuje, da bo potrebno za dosego in ustanovitev nove stranke naslednje:

Politične formacije, ki so naklonjene novi stranki, bodo morale biti razpuščene. Ta razpustitev se bo izvedla na dan, ko bo napovedan ustanovni kongres nove stranke.

Začasne organizacije se bodo ustanovile v krajevnih okvirih, da bi mogle zbrati nove pristaše.

Nadaljnji sklep, ki je bil sprejet na zasedanju je sklep, da bo treba izvoliti novega generalnega tajnika, kajti osebnost, ki je doslej imela ta položaj in sicer Louis Mermaz, je izjavil, da se ne bo predstavil na volitvah za ponovno izvolitev. Zato je bil na mesto, ki ga je zavzemal doslej Louis Mermaz, izvoljen Claude Estier.

Z druge strani je vsedržavni politični odbor združene socialistične stranke, to se pravi levih socialistov, — katerih eden izmed voditeljev je še vedno, kljub številnim napovedim o ostavki, bivši predsednik francoske vlade Mendes-France — osvojil tekst obeh izjav, ki sta bili predloženi na zasedanju na periferiji Pariza. Prva izjava govori o «utrditvi socialističnih tokov», druga pa se nanaša na «nove pogoje socialistične borbe».

V tekstu teh dokumentov med drugim beremo:

«Majsko gibanje je dokazalo, da kapitalistična družba ni krhka le v svoji nesposobnosti in v svojih krizah. Krhka je tudi zaradi odtujevanj, ki jih sama povzroča».

«Pomanjkanje skupne strategije ter skupnih možnosti, da bi se ta strategija izvajala, ni dovolila, da bi se na primeren način postavilo vprašanje oblasti. Le najširše poznavanje globalnih socialističnih ciljev ter jasen pristanek na odnose, ki jih socialisti nameravajo ustvariti med ljudmi, bi bilo moglo prepričati delavce, da bi bili splošni stavki dali ves njen politični pomen».

Dokument nove združene socialistične stranke pride nato do sklepa, da bo le določitev ciljev mogla privesti do uspeha ter da bo socialistično gibanje, da bodo torej vsi organi, ki ga sestavljajo, morali delovati na tem, da bodo množicam pojasnili svoje namene.

Iz dokumenta političnega odbora združene socialistične stranke nadalje povzemamo:

«Sovjetski napad na Češkoslovaško ima za posledico, da se ta program še prej izpelje, ker je ta dogodek jasno potrdil dejstvo, da vzorec sovjetske oblasti ne more navdihovati k iskanju socialistične poti v razvitih državah».

«Borba za socialistično ureditev zato terja analizo protislovij, ki so lastne razvitim kapitalističnim državam; priznanje dejstva, da je to socialistično akcijo treba izvajati tako na parlamentarni, kot tudi izvenparlamentarni osnovi, predvsem na področju socialnih borb; da je treba določiti, kaj naj bi bila pot v socializem, ki naj ustreza posebnim značilnostim Francije; končno, bo treba ustanoviti nove oblike organizacij, oblike, ki bodo dopuščale skupno borbo med raznimi političnimi formacijami in in ki bodo olajšale potrebne odnose med skupinimi političnimi akcijami ter posameznimi vendar pa odločilnimi akcijami posameznih družbenih sil, katerih zavest se je izkazala v dogajanjih letošnjega maja.»

Dan po zaključku zasedanja je Francois Mitterand dal francoski televiziji izjavo, v kateri je orisal zaključke te konvencije. Ponovno je potrdil, da ne bo kandidiral za predsedniški položaj v novi stranki, hkrati pa zanikal vest, po kateri naj bi se nameraval umakniti iz javnega življenja. Poudaril je nujnost utrditve in združitve francoskih demokratičnih in socialističnih sil, nato je dodal: «Nadaljeval bom borbo in sprejel mesto, ki mi bo v tej borbi poverjeno. Če ne bom v vodstvu, za gotovo bom vedno v prvih vrstah.»

Želite, da bi vaš sorodnik ali prijatelj v inozemstvu prejel vsak mesec drago obširno pismo iz domačega kraja? Naročite zanj mesečno ilustrirano revijo RODNA GRUDA. Revijo naročite pri SLOVENSKI IZSELJENSKI MATICI — LJUBLJANA, Cankarjeva 1/II. — Telefon: 21-234.

V furlansko filološko društvo so prodrli radikalni elementi novega furlanskega gibanja

Furlani so imeli v septembru dve kulturni manifestaciji: 49. kongres Furlanskega filološkega društva v Ogleju dne 16. septembra in 11. kongres svobodne furlanske šole (scuele libare friulane).

Letošnji kongres furlanskega filološkega društva ni potekel kot doslej z običajno proceduro, da so poslušali predavanje kakega furlanskega znanstvenika o filoloških ali zgodovinskih problemih Furlanije, ampak so razne furlanske skupine preko filološkega društva postavile predloge resolucij in tudi dosegle, da je bila večina teh resolucij izglasovana. Podpredsednik društva dr. Luigi Ciceri je glasoval skupaj z zastopnikom furlanskega gibanja, z deželnim svetovalcem Caporiaccom in drugimi vnetimi pristaši furlanske kulture. Predsedstvo filološkega društva drži v rokah čedadski župan in senator ter državni podtajnik za narodno obrambo v vladi Guglielmo Pelizzo. Doslej se je Pelizzu zmerom posrečilo držati filološko društvo v strogih mejah filoloških razprav in kramljanja v furlanščini. Tokrat so ga presenetili s predlogi za resolucije, ki postavljajo konkretne furlanske kulturne zahteve:

1. Ustanovitev v Furlaniji intendance za stari vek.

2. Fakulteto za jezike v Vidmu mora financirati država in ne dežela.

3. Ustanoviti v Vidmu fakulteto, ki bi na nji lahko nadaljevali svoje študije učitelji, ki bi z diplomo te fakultete lahko učili na obveznih srednjih šolah.

4. Učitelji iz Furlanije naj dobijo pri natečajih prednostne točke, da bi laže uspeli na natečajih.

5. V Vidmu naj se, začenši s šolskim letom 1969-1970, ustanovi več fakultet.

Oglejski župan Andrian, ki je bil izvoljen na komunistični listi, je v svojem govoru zahteval, da je treba z večjimi finančnimi sredstvi omogočiti velikopotezna izkopavanja v Ogleju. Mesto samo bi morali preseliti drugam, da bi odkrili, kar se skriva v zemlji pod sedanjim Oglejem. V filološko društvo so prodrli radikalni elementi furlanskega gibanja, ki želijo doseči, da bi na osnovnih in obveznih srednjih šolah učili predvsem domači furlanski učitelji in profesorji, ne pa kandidati iz drugih pokrajin, ki so preplavljali v tisočih sleherni razpis in natečaj za mesta v videmski pokrajini. Jasno je, da se Furlani ne morejo zadovoljiti samo s fakulteto za tuje jezike. To je za Furlane, posebno za politično gibanje furlanskega gibanja, ki je na svojem prvem volilnem nastopu, brez propagande v javnih komunikacijskih sredstvih tiska, radia, televizije in skoraj tudi brez letakov in propagandnih zborovanj s 40.000 glasovi spravilo kar tri svetovalce v deželni svet. Furlansko gibanje raste in postaja pomemben politični dejavnik, ki bodo z njim morale računati vse italijanske stranke, tudi delavske. Furlansko gibanje daje javne izjave in tudi pri nastopih v deželnem svetu, da so Furlani etnija, to je samostojna narodnost s svojim priznanim jezikom in ne narečjem, kot bi hoteli, da bi bilo, še v vseh italijanskih strankah od levice do desnice.

Druga kulturna organizirana manifestacija Furlanov je bil enajsti kongres svobodne furlanske šole. Čeprav je bila furlanščina s posebnim odlokom državnega predsednika Saragata priznana kot jezik, pa furlanščine ne učijo v osnovnih šolah furlanskega etničnega ozemlja goriške in videmske pokrajine. Pokojni furlanski profesor Giuseppe Marchetti je s svojo zgodovinsko, literarno, slovniško, kulturno in organizacijsko akcijo preporodil in oživil celo vrsto dejavnosti furlanske narodne skupnosti. Veliko je Marchetti pripomogel, da so v stotinah krajih, kjer obstaja seveda samo italijanska državna osnovna šola, ustanovili «scuele libare friulane». «Scuele friulane» so doslej jezikovni tečaji furlanščine za mladino Ti tečaji so seveda na prostovoljni podlagi: učitelji in učenci se prostovoljno udeležujejo teh tečajev furlanščine, eni kot neplačani učitelji, drugi kot učenci. Čim več je teh furlanskih šol raztresenih po deželi, tem večji so problemi glede učnih knjig. Stotinam teh šol je treba dati enotno usklajeno pedagoško smer. Zato nastaja potreba po razčlenjenosti po posameznih okrajih. Rastejo pa tudi stroški, ki jih prostovoljni darovi ne morejo več kriti in nastaja nevarnost, da bi ta svobodna furlanska šola zastala v svojem razvoju, če ne bi mogla razvijati daljnosežnih načrtov, ki pa terjajo večja finančna sredstva. Voditelji furlanske svobodne šole se obračajo na pokrajinske in deželne ustanove za pomoč.

Furlanska šola je postala že pomemben dejavnik furlanske narodne družbe, ki ji ne more noben Furlan odreči simpatij in podpore, če se sploh hoče kjerkoli uveljaviti v furlanski javnosti. O vsem tem so razpravljali krajevni dnevniki videmske pokrajine s skopimi podatki.

Nekaj koreografskih prireditev pa je bilo seveda pri «scuele libare» več kot pa pri starih gospodih filološkega društva, ki imajo le toliko mladih zraven, da ne morejo več spati kot nekoč in sanjati o slavni furlanski preteklosti.

Zbor «Stelutis alpinis» sestavljajo predvsem Slovenci

Kaj so delale folkloristične in druge skupine na kongresu «scuele libare»? Tisto, česar ne smejo Furlani v Furlaniji delati v javnih ustanovah. Don Domenico Zannier, župnik iz slovenske duhovnije Brdo, preganjani furlanski oznanjevalec furlanščine, je pripeljal s seboj pevski zbor «Stelutis Alpinis», ki je zapel nekaj furlanskih pesmi (villotte). A župnik sam je kot otvoritev h kongresu imel mašo, pri kateri je nekaj molitev odmolil v furlanščini in seveda tudi pridigal v furlanščini, a šolski otroci, jata (cjap) iz Mels Coloreda in cjap iz Tolmeča, so nastopili s točkami v furlanščini. Torej, česar ne dovoli videmska nadškofijska kurija v cerkvah, napravijo Furlani pri svojih velikih prvih nastopih etnične manifestacije furlanstva. Na takih manifestacijih furlanstva smejo tudi šolske jate učencev svobodne šole nastopati s svojim svobodnim šolskim furlanskim znanjem, česar jim ne dovoli videmski šolski skrbnik.

Furlanske prireditve so torej deležne vseh simpatij vseh državnih ustanov, toda zapora furlanskemu jeziku traja naprej v cerkvi in šolah. Take so pac razmere že sto let v videmski pokrajini, kjer živijo druga ob drugi štiri narodnosti: furlanska, italijanska, slovenska in nemška. *Ustavne pravice smo uživali samo ena: italijanska, ki je prav tako narodna manjšina kot slovenska ali nemška nasproti velikanski furlanski večini v videmski pokrajini.*

Slovenski zbor «Stelutis Alpinis» je nastopal kot furlanski zbor, ker mu je ime in pevski repertoar izbral in ga vodi veliki Furlan župnik Zannier. Česar ni smel prej delati kot duhovni pastir v furlanskem Pradamanu, dela zdaj z vsem oblastvenim blagoslovom s slovenskimi pevci iz Brda. Furlani nimajo skoraj nič prosvetnih zborov in drugih prosvetnih društev in zato si izposojajo dva slovenska pevska zbora pod vodstvom duhovnikov, tega iz Brda, drugega pa iz Podbonesca.

Slovenci v videmski pokrajini nimajo nič proti temu, da nastopata obadva kot furlanska zbora. Posebno privoščimo Furlanom, da je po Zannierjevi gorečnosti slovenski pevski zbor zapel nekaj «villott» v furlanščini in povzdignil kulturno manifestacijo «scuele libare friulane». Najmanj pa, kar zahtevamo, je pa to, da bi Zannier oziroma dirigent zbora naučil pevce še nekaj slovenskih pesmi, ki jih ti pevci poslušajo po radiu in včasih skušajo zapeti v gostilni.

Kaj bi rekel rajnki gospod Marchetti, ki je končno priklical k novemu življenju v materinski furlanščini dona Zannierja? Prav gotovo bi ga s svojo ljubeznivo, vendar odločno besedo poučil, da morajo Furlani po toliko ponižanjih in krivicah biti skrajno pravični in polni razumevanja za slovenske stiske in nikakor ne da bi še oni potiskali vstran Slovence ali pa jih prikazovali morda kot «furlanissime», kot to delajo vladni krogi s Slovenci in jih krstijo z neblagoslovljeno politično vodo za «italianissime».

a. r.

IZ UMETNOSTNIH GALERIJ

Dante Pisani je razstavljal v Občinski

Preobrazba v likovnosti podob, s katerimi si je letos Dante Pisani priboril toliko laskavih nagrad doma in v Rimu, je bila do pretekle sobote vidna v celotnem obsegu velikih platen njegove razstave v Občinski galeriji. Kdor sledi razvoju njegovega slikarstva, mora priznati, da je izredno delaven, če mu je uspelo poleg službenih dolžnosti utreti si pot v sprednje vrste tržaških slikarjev. Pripomogla pa mu je k temu vsekakor, ne vsen slikarjem lastna sposobnost hitrega prilagajanja k tistim slikarskim pojavom, v katerih je slutil resnejšo umetniško utemeljenost novih izraznih načinov in prijemov, kako likovno ponazoriti bistvo naše dobe, predvsem v nje ožji občasnosti javnega dogajanja.

Tako imamo n.pr. na tej razstavi več podob, katerih vsebina je nesrečna smrt avtomobilskega dirkača Bandinija. Vrtoglavo brzino podaja z vzporednostjo črnih in belih prog nad kupom razbitin, kjer je strojna kovina nakazana z geometričnostjo vzorcev, umirajoče življenje pa s spletom ponavljajočih se cvetličnih obrazcev secesionistične izpeljave. Ta «neoliberty» močneje izstopa zlasti v prav velikih podobah, kjer se nakazuje problematika mladih ljudi, ljubezen in nadzorstvo nad spočetjem. V njih izginja nekdaj tako tekoča poteza čopiča. Prevladujejo šablonsko naslikani obrisi glav in rož, takih rož, kot so krasile stene kuhinj naših babic, široke ploskve, podobne staromodnim stenskim papirjem z rastlinskimi ornamenti, pa še mrežasto sekajoče se ravne črte.

Vse to se urejeno povezuje v slike, ki jim ne manjka prebleskov lepotnega čara, kljub njihovi napadalnosti. V splošnem vzeto pa se nam zdi, da vidimo v novih delih Danteja Pisanija most iz njegove nekdanje abstraktnosti v neko novo vrsto oblikovnosti.

MILKO BAMBIČ

STOLPEC INA

BODOČNOST VAŠIH OTROK:

REŠEN PROBLEM Z ŽIVLJENJSKIM ZAVAROVANJEM

Članek zanima starše, vse starše ter «tiste ki so ... ali pa ki bodo starši». Najtežji problem je za starše — kdo se tega ne zaveda — kako zagotoviti bodočnost otrokom. Ta problem postane vedno bolj pereč, medtem ko otroci rastejo in se približujejo kritični starosti 18—20 let, ko se bodo vpisali na univerzo ali pa se bodo morali odločno vključiti v gospodarske dejavnosti in se bodo oddaljevali od prvotne družine, da bi si ustvarili svojo. In ravno v tem obdobju občutijo starši in otroci vso težo vprašanja bodočnosti.

Prav redke so tiste družine, za katere ta problem ni bistven, ker razpolagajo z zadostnimi ekonomskimi sredstvi.

Skoro vsi družinski očetje pa občutijo vso težo tega problema in to tem bolj čim več so navezani na otroke. Na žalost pa premnogokrat ne morejo najti primerne rešitve, odnosno jo dobijo z velikimi žrtvami.

Življenjsko zavarovanje nudi vsem staršem enostavno rešitev tega težkega vprašanja. Moramo samo ... misliti pravočasno; moramo skrbeti že danes, ko so otroci še majhni.

Posebno obliko življenjskega zavarovanja, ki pride v poštev v takih primerih, imenujemo «zavarovanje za določeno dobo»: na dan, katerega ste izbrali, bo vaš sin (odnosno vaša hčerka) prejel — čisto gotovo in ne glede na to če boste še pri življenju — vsoto, ki ste jo vi vnaprej določili.

Primer vam bo ponazoril našo misel. Oče star 28 let želi zagotoviti sinu ali hčerki (staremu 1 leto) 2 milijona in 500 tisoč lir, za njegov 19. rojstni dan. Sklene življenjsko zavarovanje «za določeno dobo» in se obveže, da bo plačeval največ 18 let po 10.000 lir mesečno. Zavarovana vsota bo vedno izplačana, dočim bo prenehala obveznost plačevanja mesečnih obrokov, kolikor bi zavarovanec preminil v tem času.

Trdno smo prepričani, da ne obstaja drugi način, s katerim bi lahko zagotovili svojim otrokom bolj gotovo, bolj praktično, bolj koristno in bolj enostavno mirno bodočnost.

Vsem vam staršem, ki skrbite za bodočnost otrok pravimo: pomislite dokler imate dovolj časa in se zavarujte.

Brezobvezno se lahko obrnete na agencije Istituto Nazionale delle Assicurazioni, ali pa nam pošljete priloženi odrezek prilepljen na dopisnici: prejeli boste vse zaželene podatke.

KDOR DOBRO PRERAČUNA, SE ZAVARUJE INA

Ime .....
Priimek .....
Ulica .....
Poštni kodeks in mesto .....
Pokrajina .....

Spoštovani
ISTITUTO NAZIONALE
DELLE ASSICURAZIONI
Via Sallustiana 51
00100 ROMA

PD/40

Jožko Ošnjak:

Med beneškimi partizani onstran Matajurja

(26.)

Beneški borci so pomešani med Nemci v veliki gneči obračunavali z nasprotniki. V divjem gazenju jaz nisem poveljeval, ker tudi nisem mogel, saj sem imel okoli sebe Nemce in partizane. Moja povelja so bili le divji vzkliki, s katerimi sem bodril borce v tej hudi bitki.

Jug Ivan, ki ga je v tej bitki mogoče primerjati z Žarkom, je ob trčenju z Nemci spremenil obraz in neusmiljeno tolkel po podivjanih Švabih. Med bitko, kadarkoli so ga moje oči ujele, je imel opravka z enim ali drugim Nemcem.

Ta človek, s svojim nenavadnim pogumom, je veliko prispeval, da se je ta bitka, ki je trajala polnih šest ur, končala s popolnim porazom močnega bataljona «Bozen-polizeiregimenta» in njihovih pomagačev, belogardistov. Junaštvo tega tovariša, prav v tej bitki, mi bo ostalo vselej v spominu. S svojim nezadržnim krikom «juriš» je za seboj potegnil vse borce desnega in levega krila ter me včasih prehitel pri izdaji povelja za naskok.

IVAN JUG
namestnik komandanta beneškega bataljona

Veliko hrabrost v tej bitki sta pokazala tudi tovariša Blatnik in Berginc Blaž. Slednji je znan na Bovškem in v svojem domačem kraju kot neomahljiv vojak Titove vojske.

V živem spominu mi bo za vedno ostal trenutek v borbi na Ravnah, ko je pred menoj, za bukovim deblom zagledal Nemca, ki je že naperil puško vame. Prav tedaj sem namreč odvzemal brzostrelko enemu od padlih, da bi jo uporabljal v nadaljnjem boju, kajti moja je ostala brez municije. Ko je Berginc zagledal Nemca, je bil z enim samim skokom pred menoj in že v istem času podrl Nemca s strelom iz puške, ko je že ta hotel izkoristiti trenutek moje nepazljivosti.

Izvrstno so se bojevali v tej bitki ali drugače prispevali svoj delež tudi Benečani Izidor Črnota, Anton Bajt, Alojz Durjavič, Polde Drekonja, Emil Bernjak, Renco Kjabaj Lucijan Blažutič in mnogi drugi. Prav tako hrabro so se izkazali domači borci — Livčani, ki so branili svoje lastne domove in lastno zemljo pred krutim sovražnikom. Treba je reči, da so Livčani in okoličani s svojim sodelovanjem v bitki omogočili, da se je obračun s sovražnikom na njihovih domačih tleh končal s takšnim uspehom.

IZIDOR ČRNOTA
odličen borec beneškega bataljona

Rezultat bitke je bil trideset mrtvih Nemcev, devetnajst ujetnikov, petintrideset ranjenih, zaplenjeni so bili štirje puškomitraljezi, pet brzostrelk, enaindvajset pušk, več pištol in municije. Med ubitimi je bil tudi komandant nemške kolone. Čeprav so bili Nemci številnejši ter so svoj napad podprli z minometalskim ognjem, niso bili sposobni, da bi uničili naše enote. Kolikor jih je ostalo pri življenju, so se umaknili na drugo stran doline, nad Livek pod vasjo Perati ter odtod napadli položaje z minometalci. Mine so padale vsepovsod okoli nas in nad našimi glavami je neprestano žvižgalo. Skoro dve uri so eksplozije dvigale v zrak kamenje, zemljo in grmovje, a še vedno smo držali položaje v pričakovanju, da nas bodo ponovno skušali napasti, kar se pa ni zgodilo. Beneški bataljon se je na ukaz operativnega oficirja OŠZP umaknil s položajev zaradi začetka zaključnih operacij, ki jih je moral opraviti na področju vzhodne Benečije.

Za dosežen uspeh in pravilno vodenje enote v borbi sem dobil pismeno pohvalo štaba IX. korpusa. Enako pohvalo je dobil tudi tovariš Nazdar.

Kmalu po našem odhodu s položajev na Ravnah se je ostanek Nemcev vrnil v Kobarid.

Zaključni boji

Beneški bataljon je po uspeli bitki na sektorju Livek — Ravne nadaljeval borbe proti kozaškemu polku, ki se je zadrževal na območju med Šent Lenartom in Srednjim. Po borbi na Ravnah, še pod vtisom doživetij med bitko, me je komandant operativnega štaba poklical k sebi in mi izdal nalogo, da z močno enoto odidem na šentlenartsko območje ter se tod spopademo s kozaki. Razumel sem dobro, da je to nalogo treba opraviti, kajti nujno potrebna nam je bila svobodna pot skozi šentlenartsko dolino do Čedada, saj je bila svoboda pred vrati.

Enoti sem takoj razdelil municijo ter po kratkem pojasnilu o nalogah, ki nas čakajo, izdal povelje za odhod. Napotili smo se po grebenu hriba v smeri proti zaselkoma Brc in Hlaste. Od tu smo se v teku spustili navzdol ter prišli do vasi Škrutovo v zgodnjih popoldanskih urah. To je bilo nekaj dni pred prvim majem 1945.

V Škrutovem pa sem popolnoma nepričakovano zagledal na trgu pred lekarno na vrhu klanca več ljudi z alpinskimi klobuki. Nenadoma so se pojavili ti novi borci ozopovci! Skupaj z njimi so bili tudi republikini iz šentpetrske kasarne. Vsi so bili pomešani med seboj. Ko jih je Marino Bodigaj s klanca zagledal, je takoj zavzel borbeno prežo in nameril nanje mitraljez. Zaustavil sem ga. Ko sem potem zvedel od domačinov, da nameravajo tudi oni napasti kozaški polk, ki se je že začel umikati iz dolin navzgor proti vasici Utana, sem nemudoma odposlal kurirja Skavnika (Skaunich) Ilarija s sporočilom k našemu štabu. Ta se je medtem že spustil s Krasa v Klodič. V sporočilu sem prosil komandanta za točnejša navodila, kaj naj storim v tej situaciji: na eni strani kozaki, na drugi pa republikini in ozopovci. Kurir se je s kolesom brž vrnil in javil, naj ukrepam po lastni presoji.

Stopil sem torej pred lekarno in se tu zapletel v pogovor z nekaj domačini. Medtem sta se mi pridružila dva voditelja ozopovških enot, oba domačina iz Št. Petra. Obrazložila sta mi njun načrt za napad na kozake. Dejala sta mi, da imajo v vasi že postavljen top, ki naj prepreči kozakom z dolgo kolono vpežnih vozov nadaljnji umik preko Utane proti Stari gori in Čedadu. Ob tej priložnosti so me povabili, naj si ogledam top, kar sem iz radovednosti tudi storil. V nadaljnjem razgovoru pa sem izrazil začudenost nad napadom republikinov na kozake, saj so vendar sodelovali z njimi. Kaj ni malo čudno in zanimivo — prej prijatelji, zdaj sovražniki. Specogna Aldo iz Brnasa je namreč pripeljal s seboj vse republikine iz kasarne v Št. Petru in jih pri priči spremenil v partizane OSOPPO. Specogna je bil namreč njihov komandant in te njegove vojake smo imenovali «Eroi dell'ultima ora» («Heroji pet minut pred dvanajsto»).

Sam pri sebi pa sem razmišljal, kaj vse se tukaj dogaja. Nato sem jima povedal, da smo tudi mi prišli z nalogo, da počistimo s kozaki. Pri tem sta me zavrnila, češ, kaj boš ti napravil z nekaj svojimi mandeljci, proti celemu kozaškemu polku. To me je podžgalo, da sem pričel na široko protestirati, medtem ko smo stali prav na sredi malega trga pred learno: «Naša enota ima samo nalogo, da prav s tega položaja prepreči umik kozakov v smeri proti Čedadu. Druga enota, okoli 30 mož, pa je že na položaju severovzhodno od Šent Lenarta in kot lahko čujete, se je že spopadla s kozaki». Nato pa sem pričel tveziti: «Nadalje Sedemnajsta brigada pritiska na kozaški polk iz smeri Sp. Trbilj — Srednje — Stara gora, Osemnajsta brigada pa prodira iz smeri Ravne — Oblica — Kravar na Šent Lenart. Kakor torej vidite, nismo sami. Pri stvari gre za večjo silo, ki bo kaj kmalu opravila s kozaki».

Ta obrazložitev je napravila očiten in porazen vtis nanje. Delovala je tako, kakor sem pričakoval. Sklenili smo sporazum, da skupaj naskočimo kozake in da si potem plen razdelimo na polovico. Do tega pa ni prišlo, kajti oni sami se niso spopadli s sovražnikom neposredno, marveč so ga obstreljevali le s topom. Večina njih pa se je umaknila s Škrutovega še preden je bila končana bitka s kozaki. S svojo enoto sem po dogovoru z ozopovci odhitel do Šent Lenarta in se že takoj na levem bregu hudournika Arbeč spopadel s kozaki. Skupaj z drugo našo enoto, vsega kakih osemdeset mož, smo v glavnem uspeli uničiti oziroma razdejati kozaški polk. Ubili smo 31 kozakov, ujeli pa nad 100. Zaplenili smo okoli 60 konj, 30 vozov, 4 topove kalibra 75/13, 5 minometalcev, 13 težkih mitraljezov, več puškomitraljezov in pušk ter drugega vojnega materiala. Večina opreme, orožja, kakor tudi ujetnike smo odpeljali na «Žefacovo» dvorišče v Škrutovem, od koder smo ga kasneje transportirali v Klodič — v naše zaledje, ujetnike pa v Sevce nad Klodičem.

Konje, ki smo jih zaplenili kozakom na območju Šent Lenarta in Srednjega, smo razdelili zlasti med revnejše prebivalstvo. Kmalu po koncu vojne, že v začetku junija pa so nekateri od teh «herojev» vse te konje pobrali ljudem, čeprav so bili plen in poklon naše vojske.

Ko že govorim o kozakih, naj povem, da je bil poveljnik vseh kozaških enot v Italiji general Krasnov, eden izmed podrejenih oficirjev znanega ruskega generala Vlasova, ki se je predal Nemcem. Padel je nekje v Karniji, ob koncu vojne, ko se je umikal s svojimi enotami. Bil je nad 70 let star. Nemci so ga po vojni prekopali in prenesli njegove ostanke v Zapadno Nemčijo. Je pisec znanega romana «Od cesarskega orla do rdeče zastave» (v italijanščini: «Dall'acquila imperiale alla bandiera rossa»). V svojem romanu niti ni besen antikomunist. Razume položaj «carske Rusije», ki jo naslika realno v vsej svoji gnilobi.

Med bitko je bil prijet tudi komandant kozaškega polka. Z njim sva se z Matijem Butalo pogajala po tolmaču, ruskem zdravniku pri OŠZP, Pavlu Filipovu, o popolni predaji celotnega polka. Naposled je kozaški poveljnik pristal, da se preda z ostankom polka, da pa mora zato v zaselek Zamir, kjer ga čaka celotni bataljon. Z Matijo sva sklenila, da mu pustiva nemško brzostrelko, nakar je odšel z obljubo, da bo bataljon v najkrajšem času pripeljal do Gr. Mjerse, koder smo se z njim pogajali. Po njegovem odhodu smo postavili močne zasede ob cesti, ki vodi iz Zamir in vasico Utano. Vse zato, ker mu kljub vsemu nisva do kraja zaupala. Kljub najini previdnosti pa sva nasedla. Ta človek se je z bataljonom, ki mu je ostal, uspel prebiti do zaselka Jesenje, severovzhodno od Utane, prekoračiti nato ponoči cesto, ki vodi iz Utane na Staro goro ter se v popolni temi skozi gozdove prebiti do Čedada, kjer pa ga je naslednje dni čakala ista usoda. Vse smo namreč zajeli ob napadu enot operativnega štaba in vojnega področja v okolici Čedada. Le komandantu in manjši skupini njegovih oficirjev je uspelo pobegniti.

Z Matijo sva se kasneje pogovarjala o tem poveljniku in si priznala napako, ki sva jo napravila s tem, da sva mu preveč zaupala. Če bi odločila tako, da mu dodeliva spremstvo močne naše enote, bi bil nujno prisiljen, da izda povelje za predajo, sicer bi bil ob glavo.

Ker sem že omenjal ruskega zdravnika Filipova, naj se ga spomnim na tem mestu z nekaj več kot enim samim stavkom. Bila sva ne le bojna tovariša, ampak tudi dobra prijatelja in sva se seznanila že v juliju 1944. leta, ko je prišel v naše kraje, odnosno v enote BBO. Večkrat sem ga peljal na svoj dom. Vsi moji doma so se z njim dobro razumeli in ga spoštovali. Kot zdravnik je bil zelo sposoben in vesten. Kjerkoli je bilo slišati, da je kdo zbolel, je Pavel Filipov odhitel na pomoč. Navadno je bil pri roki prej kakor krajevni zdravnik. Nikoli ni nikomur odrekel usluge, naj je bilo to podnevi ali ponoči ali pa v težkih vremenskih neprilikah. K bolnikom je zahajal tudi v kraje na nevarnejših področjih kjer bi bil prav lahko padel v zasedo sovražniku. Domačini se ga zato še vedno hvaležno spominjajo, zlasti tisti, ki so ga potrebovali in prepričan sem, da bo marsikateremu ostal v trajnem in dragem spominu.

Kadar sva se pogovarjala, mi je večkrat obširno pripovedoval o oktobrski revoluciji in o svoji domovini. Pripovedoval je tudi, kako se je rešil iz taborišča ujetnikov na Štajerskem s pomočjo naših aktivistov in kako se je prvič spopadel s sovražnikom na Pohorju, že potem, ko se je vključil v naše partizanske vrste.

Ob samem koncu vojne je bil poklican, kot vsi njegovi rojaki, na štab IX korpusa, odkoder so se vsi vrnili v domovino. Slovo od njega je bilo prisrčno. Takrat sem ga prosil, naj mi piše, vendar se ni oglasil. Vsa povojna leta ga iščem na vse načine, vendar nisem uspel zvedeti, ali se je vrnil v domovino in če sploh še živi. Kakorkoli, ostal mi bo v lepem spominu.

(Nadaljevanje sledi)

RADIO TELEVIZIJA

SREDA, 9. OKTOBRA 1968

RADIO TRST A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila - 7.30 Jutranja glasba - 11.35 Narodne - 11.50 Veseli motivi - 12.20 Za vsakogar nekaj - 13.30 Glasba po željah - 17.45 Poljudna enciklopedija - 18.15 Umetnost in prireditve - 18.30 Pripovedna pesem v Reziji - 19.10 Higiena in zdravje - 20.00 Šport - 20.35 Simf. koncert - 21.15 Za vašo knjižno polico.

TRST

12.05 Pesmi - 12.25 Tretja stran 13.15 El caicio - 13.40 Krtačni odtisi - 13.50 Wolf-Ferrari: «Štirje grobijani».

KOPER

6.30, 7.30, 12.30, 14.00, 16.00, 19.15 Poročila - 7.10 Jutranja glasba - 8.00 Prenos RL - 10.15 Orkester - 11.00 Otroški kotiček - 11.15 Ansambel Weekend 11.30 Današnji pevci - 12.00 in 12.50 Glasba po željah - 14.15 Nove plošče - 14.30 Ritmi - 15.30 Ženski zbor - 16.30 Otroški kotiček - 16.45 Skladbe Čajkovskega - 17.40 Plesna glasba - 18.00 in 19.30 Prenos RL - 19.00 Orkester Theodorakis - 22.10 Jazz.

NACIONALNI PROGRAM

7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 20.00 Poročila - 8.30 Pesmi - 9.06 Zvočni trak - 10.05 in 11.08 Ura glasbe - 12.05 Kontrapunkt - 13.15 Pisan spored - 14.45 Pesmi - 16.00 Program za najmlajše - 17.05 Spored za mladino - 19.13 Roman - 20.15 Radijska priredba - 21.45 Koncert.

II. PROGRAM

7.30, 8.30, 13.30, 14.30, 19.30 Poročila - 8.45 Orkestri - 9.40 Glasbeni album - 10.07 Jazz - 11.40 Pesmi desetletja - 14.05 Juke box - 15.00 Izbrani motivi - 15.15 Koncert - 16.35 Debussyjeve skladbe 18.20 Poljudna enciklopedija - 19.00 Glasbeno-govorni spored - 21.10 Jazz - 22.40 Ameriške plošče.

III. PROGRAM

10.00 Verdi, Cherubini, Puccini - 10.55 Busonijev koncert opus 39 - 12.55 Simf. koncert - 14.30 Rimski polifonski zbor - 15.00 Griegove skladbe - 15.20 Sodobni skladatelji - 17.45 Bartokove skladbe - 18.15 Gospodarstvo - 18.45 Znanost v prihodnjem tisočletju - 19.15 Koncert - 20.30 Ekumenizem danes - 22.30 Radijska črtica

FILODIFUZIJA

9.20 Borodinove simfonije - 10.10 Harrisove skladbe - 10.40 Dunajski kvartet - 13.30 Mozartove skladbe - 14.00 Na sporedu F. Ghisi.

SLOVENIJA

6.00, 7.00, 10.00, 13.00, 15.00, 19.30 Poročila - 6.50 Danes za vas - 7.25 Inform. oddaja - 8.08 Glasbena matineja - 8.55 Pisan svet pravljic - 9.10 Kaj pojo otroci - 9.25 Orkestri - 10.15 Pri vas doma - 12.10 Koncertne skladbe P. Ramovša - 12.30 Ing. F. Jurhar: Pogozditev Krasa - 12.40 Slov. narodne - 13.30 Priporočajo vam... - 14.05 Ritmi Latinske Amerike - 15.40 Španske narodne - 16.00 Vsak dan za vas - 17.05 Mladina sebi in vam - 18.00 Aktualnosti - 18.15 Musorgski: Slike z razstave - 18.45 Naš razgovor - 20.00 Gotovac: Ero z onega sveta - 22.00 Zaplešite z nami! - 23.05 Blas de Otero: Pesmi.

ITAL. TELEVIZIJA

12.20 Zaostali narodi - 13.00 Rim-Hongkong - 13.30 Dnevnik - 15.30 Kol. dirke - 17.30 Dnevnik - 17.45 Program za mladino - 19.15 Znanost in tehnika - 19.45 Šport in ital. kronike - 20.30 Dnevnik - 21.00 Odkrivanje Indije - 22.00 Sportna sreda - 23.00 Dnevnik.

II. KANAL

21.00 Dnevnik - 21.15 «Il settimo sigillo» - 23.00 Skriti umotvori.

JUG. TELEVIZIJA

17.20, 20.00 in 22.45 Poročila - 9.35 TV v šoli - 17.05 Kulturna panorama - 17.25 Oddaja za otroke - 17.45 Ob 10-letnici slovenske TV - 18.00 Pisani trak - 18.20 Oddaja za otroke - 19.05 Poje Arsen Dedić - 19.45 TV prospekt 20.35 Foerster: Gorenjski slavček - 22.15

Goriško-beneški dnevnik

PRVI POSVET NA TRGOVINSKI ZBORNICI

Andrejev sejem v Gorici mora prerasti ozek krajevni okvir

Misliti bo treba na gradnjo stalnega razstavnega paviljona

Na sedežu trgovinske zbornice v Gorici so imeli v ponedeljek prvi posvet v zvezi s pripravami na letošnji Andrejev sejem v Gorici in da bi obenem pripravili osnove za še obsežnejše manifestacije v prihodnjih letih.

Posvetovanje je vodil, kot zastopnik predsednika zbornice, prof. Marsano, prisotni pa so bili predstavniki občinske uprave iz Gorice, pokrajinske uprave, kmetijskega nadzorništva, Pro loco in raznih drugih strokovnih združenj.

Prof. Marsano je najprej na kratko orisal zgodovino dosedanjih manifestacij in semnja od leta 1946 dalje ter poudaril važnost za Gorico, da se še bolj organsko razvije ta gospodarska pobuda. Po njegovem poročilu se je razvila debata, v katero so posegli Agati, grof Attems, dr. Baum, dr. Veronese, Miolato in dr. Pellis, ki so obravnavali problem vsak s svojega stališča; vsi pa so soglašali s tem, da je potrebno ustanoviti stalen odbor, ki naj bi pripravil vse potrebno za ustanovitev posebnega «sejemskega odbora». Ta odbor naj bi s primerno finančno podporo pripravil razne pobude na gospodarskem, tehnično-kulturnem in na umetniškem področju, ki naj bi presegle krajevni okvir.

Po zaključku debate so se sporazumeli, da se bodo ponovno sestali v torek 15. t. m. in da bodo takrat bolj podrobno izdelali program za letošnji Andrejev sejem, ki naj bi imel predvsem kmetijski značaj. Obenem pa bodo začrtali tudi glavne smernice programa za bodoča leta, za kar bi moral biti prvi akt ustanovitve sejemske ustanove, ki naj bi zbrala primerna sredstva za postavitev stalnega paviljona za razstave, ki naj bi zajele vse veje goriškega gospodarskega življenja.

V ponedeljek seja pokrajinskega sveta

Predsednik pokrajinske uprave dr. Chientaroli je poslal svetovalcem vabilo za sejo pokrajinskega sveta, ki bo v ponedeljek 14. t. m. zvečer ob 21. uri. Dnevni red za sejo je precej obširen ter obsega 22 točk, od katerih so štiri za tajno sejo. Podrobneje o dnevnem redu bomo še poročali.

Stavka v tekstilni tovarni v Podgori

Pokrajinske sindikalne zveze kemičnih delavcev CGIL, CISL in UIL so oklicale za danes 48-urno stavko v oddelku za «fiocco» ter v termični centrali tekstilne tovarne v Podgori. Oklicale so jo zato, ker ravnateljstvo ni hotelo zvišati proizvodne nagrade kot posledice izboljšanja proizvodnje. Ker je zaradi stavke v termični centrali zmanjkala para, je ravnateljstvo tekstilne tovarne ukinilo delo v treh oddelkih.

Laburistična delegacija v Tržiču

Delegacija 12 laburističnih poslancev je sinoči prispela iz Londona v Tržič. Gostje si bodo danes ogledali ladjedelnico, zlasti pa njen najnovejši del.

Pogajanja za povišek mezd v tovarni v Podgori

Včeraj je bil na sedežu zveze industrijcev v Gorici sestanek med predstavniki treh sindikatov CGIL, CISL in UIL ter predstavniki vodstva tekstilne tovarne v Podgori. Proučili so zahtevo sindikatov po zvišanju mezd za zalagalce statev, ki so zahtevali povišanje sedanje poprečne mesečne mezde od 65 na 90.000 lir. Po daljšem pogajanju je vodstvo tovarne pristalo na povišek nagrade za akordno delo od 10 do 15 od sto. Sindikalni predstavniki so pripomnili, da pomeni ta ponudba mesečni povišek komaj okrog 7000 lir, kar je mnogo manj, kot pa so sindikalisti predlagali. Zato so si pridržali, da se bodo najprej posvetovali s prizadetimi delavci in potem dali svoj odgovor.

Danes v Podgori pogreb nesrečnega Maligoja

Danes popoldne ob 14. uri bodo prepeljali iz mrtvašnice na glavnem pokopališču ob Tržaški cesti v Podgoro truplo nesrečnega Otona Maligoja iz Podgore, ki si je v trenutni duševni zmedenosti vzel življenje. Po cerkvenih obredih v domači cerkvi se bo razvil pogreb na vaško pokopališče kjer ga bodo pokopali.

Kino

Gorica

CORSO. 17.00: «Il mondo è pieno di papà», S. Dee in G. Hamilton. Ameriški kinemaskope v barvah.
VERDI. 17.15: «I berretti verdi», J. Wayne in D. Janssen. Ameriški kinemaskope v barvah.
MODERNISSIMO. 17—22: «Per un pugno di eroi», Horst Frank in Valeria Ciangottini, v kinemaskopu in barvah, italijanski film.
VITTORIA. 17.00: «Eva, la verità sull'amore», S. Determan in F. Matter. Švicarski film.
CENTRALE. 17.30—21.30: «3 fusti, 2 bambole e... un tesoro», E. Presley in D. Marshall. Ameriški barvni film.

Tržič

AZZURRO. 17.30: «Un corpo da amare», E. Nathaniel.
EXCELSIOR. 17.30—22: «Il magnifico Texano», Glenn Saxon, v barvah.
PRINCIPE. 17.30—22: «Il giardino delle torture», Jack Palance in Beverli Adams, v barvah.
S. MICHELE. 17.30: «I comandos dell'Est».

DEŽURNE LEKARNE

GORICA

Danes ves dan in ponoči je odprta lekarna TAVASANI, Korzo Italija 10 — tel. 25-76.

TRŽIČ

Danes je v Tržiču odprta lekarna Centrale — Trg republike — tel. 72-341.

RONKE

Danes je odprta lekarna «All'Angelo» dr. Olivetti — Ul. Roma 22 — tel. 77019.

OB PRISOTNOSTI ŠTEVILNIH PROSVETARJEV

Koristno posvetovanje Slovenske prosvetne zveze

V zadnji plodoviti sezoni smo imeli vrsto pomembnih prireditev - Kaj nameravamo napraviti v prihodnje - Potrebno je utrditi organizacijo društev

Na sedežu SPZ v Ascolijevi ulici v Gorici je bil v ponedeljek zvečer posvet predstavnikov prosvetnih društev, ki ga je sklicala zveza. Udeležili so se ga predstavniki posvetnih društev iz Števerjana, Doberdoba, Vrha, Ronk, Standreža, Sovodenj in Dola-Poljan. Posvetovanje je otvoril predsednik SPZ dr. Robert Hlavaty, prisotni pa so bili tudi podpredsednik Vid Primožič, tajnik Edvin Švab, namestnik tajnika Gorazd Vesel in drugi člani glavnega odbora.

Predsednik Hlavaty je v svojem govoru najprej toplo pozdravil vse prisotne, potem pa pristavil, da je bila zadnja sezona izredno plodovita ter smo imeli tako na Goriškem kot na Tržaškem celo vrsto izredno uspelih prireditev, med katere sodi nedvomno na prvo mesto dan slovenske kulture v Doberdobu, s katero smo našo izredno življenjsko silo v letu treh pomembnih obletnic v zgodovini primorskega ljudstva, in sicer 100-letnice ustanavljanja čitalnic, 50-letnice prihoda Italije ter 25-letnice vseljudske vstaje primorskega ljudstva in njegova osvoboditev izpod fašističnega jarma.

Tajnik Švab je nato navedel, katere osrednje prireditve smo imeli lansko leto, ter ugotovil, da smo docela izpolnili sklepe naših poprejšnjih posvetovanj. Bolj kot pregled opravljenega, dela pa je sedaj važen program našega prihodnjega dela. Tako je tajnik ugotovil, da je potrebno v novi sezoni, misliti na učvrstitev organizacijske strukture društev, na ureditev njihovega notranjega poslovanja, na utrjevanje vezi med društvi in zvezi. Potrebno si bo zagotoviti članstvo, razdeliti izkaznice ter izvrševati dolžnosti društev do zveze, med katerimi je na prvem mestu plačevanje simbolične pristopnine, ki jo, žal, plačuje le manjši del društev.

Po navedbi predloga tajništva SPZ, naj bi po ureditvi sedeža društva v Doberdobu mislili na ureditev sedeža kakšnega drugega društva na Goriškem ter je pri tem navedel Standrež, kjer so potrebe izredno velike, so prisotni podprli predlog, dasiravno so bili mnenja, da potrebujejo tudi druga društva, konkretno Dol - Poljane, primerne prostore za pevske vaje, ki jih imajo kar v gostilnah.

Potem ko je bilo društvom predlagano, naj si oskrbijo svoje prapore ter jih svečano razvijejo, je namestnik tajnika Gorazd Vesel dejal, da bo prihodnje leto 100-letnica otvoritve čitalnice v Štandrežu, katero bi bilo potrebno svečano proslaviti, ker gre za edino čitalnico, ki je bila pred stoletjem (poleg goriške) odprta na tej strani sedanje meje.

Med prihodnjimi prireditvami je tajnik Švab omenil proslavo 50-letnice smrti Ivana Cankarja, koncert zbora Vasilij Mirk s Proseka-Kontovela v prosvetni dvorani v Gorici z večerom partizanskih pesmi, Prešernovo proslavo, ki bo istočasno v Gorici in Trstu, gostovanje Goriškega gledališča iz Nove Gorice, ponudbo folklorne skupine Tine Rožanc iz Ljubljane, da ji SPZ priredi gostovanje v Gorici. Ker v Gorici nimamo primernega odra, bo reška Opera nastopila v Trstu z otroško baletno igro Peter Pan, na katero bo zveza priredila za otroke z Goriške avtobusne prevoze. Nadalje je tajnik omenil prihodnji občni zbor SPZ, ki bo 15. junija v Gorici, izbiro delegatov za glavni svet SKGZ itd.

Kar zadeva obmejna srečanja, je Gorazd Vesel predlagal vrnitev k začetnemu konceptu, naj srečanja prirejajo obmejna društva in sicer ne pod takšnim nazivom, ampak z enostavnimi medsebojnimi gostovanji. S tem v zvezi je navedel zelo zanimivo pobudo predsednik doberdobskega društva «Jezero» Janko Gergolet, da bodo prosvetna društva iz Javornika (Jesenice), Sv. Križa pri Trstu, Branika, Trbovelj ter nekega društva s Koroške izmenoma prirejala gostovanja prosvetnih skupin vseh petih krajev.

Nadalje je bilo društvom predlagano, naj v skladu s svojimi razmerami poskrbijo za gostovanja diletantskih igralskih skupin iz Sovodenj, s Proseka-Kontovela in Opčin, ki imajo pripravljena odrska dela, s katerimi so pripravljene gostovat po naših vaseh.

Da bi odborniki društev vedeli, kakšne so njihove naloge, bo prirejenih več seminarjev, ki bodo namenjeni predvsem mlajšim ljudem. Udeleženci se bodo na njih seznanili tako z upravnim poslovanjem kot tudi s silnicami naše vsakdanje borbe za narodno enakopravnost.

NA SEDEŽU ENALC V GORICI

Nagrajeni obiskovalci tečajev za vajence

Med nagrajenimi je tudi precej slovenskih vajencev in vajenk

Na sedežu ustanove za strokovno izobrazbo trgovinskih nameščencev (ENALC) v Gorici so pred dnevi razdelili spričevala in denarne nagrade tistim gojencem, ki so obiskovali v šolskem letu 1967/68 razne tečaje te ustanove.

Razdeljevanju so prisostvovali ravnatelj pokrajinskega urada za delo Silvestri, za ENALC v deželnem merilu Terzuoli ter ravnatelj goriškega centra ustanove Gianni Ciuffarin.

V dopolnilnem tečaju za trgovinske vajence so razdelili 16 nagrad po 10 tisoč lir in 16 nagrad po 5000 lir ter vsakemu tudi še potrdilo o doseženem uspehu.

Med tistimi, ki so prejeli po 10 tisoč lir so tudi: Giovanni Rijavec (pri podjetju Cremonese & Pellizon), Mara Bressan (knjigarna Centrale), Aleksandra Batistič (Koren in nasl.), Silvana Skok (jestvine Skok), Anna Rosa Mauri (podjetje Paoletti), Darja Zavadlav (podjetje Furlani), Nadja Visintin (Goriup & Kustrin).

Med prejemniki nagrade po 5000 lir so: Sonja Blasizza (Katoliška knjigarna), Gabrijela Klanjšček (Stefania Milani), Graziela Tronkar (Stefan Viatori); Alessio Pintar (Giovanni Bigot); Walter Bigaj (Domenico Lauri); Marianna Tommasi (Zitter Antonio); Elvira Malič (Al Ribasso); Lilijana Koren (Bar Galleria).

Nadalje so razdelili nagrade tudi obiskovalcem tečajev za tajnike-stenotipiste, za trgovske korespondente in za strojepisce, med katerimi sta Valter Bais in Luisa Leban.

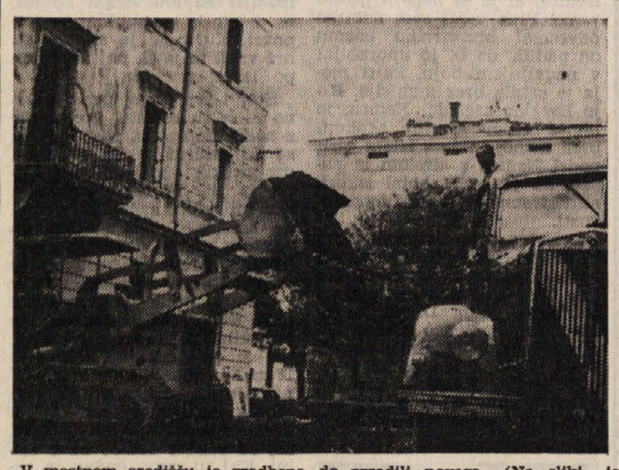

V mestnem središču je gradbena dejavnost dokaj živahna. Zaključujejo gradnjo velike stanovanjske hiše v Drevoredu 24. maja, na vogalu te ulice in Korza so te dni zgradili zgornje nadstropje stanovanjske hiše, ki bo imela v pritličju podaljšek za trgovine. Prav tako na Korzu, na drugi strani pokrajinske palače bodo podrli dotrajano poslopje, na katerem bodo zgradili novega. (Na sliki je mehanizacija, ki so jo že bili uporabili za odstranitev ograje, kmalu pa jo bodo spet pripeljali pred hišo, da bi podrli še zidove.) Novo veliko gradbišče je nastalo tudi na vogalu Ul. Duca d'Aosta in Randaccio, odnosno Ul. Tominec, kjer bodo prav tako zgradili dve veliki stanovanjski hiši. Po daljšem mrtvilu je torej tudi v Gorici gradbena dejavnost postala živahnejša.

Avto je zgorel pri Škrljevem

Prejšnji večer se je pripetila na cesti od Škrljevega proti Dolenjem prometna nesreča, pri kateri sta bila dva potnika lažje ranjena, ki pa bi se lahko končala mnogo slabše. Okrog 20. ure se je vračal s svojim avtomobilom fiat 500 19-letni Rino Meden iz Dolenj iz Škrljevega po občinski cesti proti domu. Z njim je bil v vozilu 20-letni Marko Lesica iz Praprotnega.

Iz neznanih vzrokov je Meden izgubil kontrolo nad avtom, ki je zavozil s ceste in treščil v obcestni zid. Pri tem se je vnel bencin in ogenj je brž zajel celo vozilo. Meden je bil toliko priseben, da je takoj skočil iz vozila in potegnil ven tudi Lesico. Oba sta prepeljali v bolnišnico v Čedadu, kjer so jima ugotovili telesne poškodbe in opekline ter so pridržali Lesico za 10 in Medena za 20 dni na zdravljenju. Ogenj je skoro popolnoma uničil avto.

šport šport šport

NOGOMET

Letos šest slovenskih enajsteric v dveh skupinah 3. amaterske lige

24 moštev s Tržaškega bo nastopalo v dveh skupinah - Začetek prvenstva 20. t. m.

Deželni odbor FIGC je v ponedeljek zvečer sestavil skupine 3. amaterske nogometne lige, v katerih nastopa poleg drugih tudi večina slovenskih zamejskih enajsteric. Ekipe, ki so se na Tržaškem prijavile za to prvenstvo so uvrstili v skupini «L» in «M». Skupno se je prijavilo 24 ekip, vendar še ni gotovo, če bo nastopala tudi Edera B. V vsaki skupini bo torej predvidoma po 12 moštev.

Medtem, ko so lani vse slovenske ekipe nastopale v isti skupini, bodo letos imele predstavnike v obeh. Skupini sta namreč sestavljeni takole:

SKUPINA «L»: Libertas Barkovlje, Virtus, S. Sergio, Campanelle, Flaminio, Zaule, Giarizzole, Don Bosco, Esperia, Roianese, COOP in Breg.

SKUPINA «M»: Vesna, Primorje, Union, Primorec, Libertas Prosek. Gipo Viani, Zarja, Inter S. Saba, Gretta, Libertas Opčine, Tecnoferramenta in Edera B (verjetno).

Prvo kolo tega prvenstva bodo odigrali 20. t. m.

AURISINA — VESNA 2:1

Tesna zmaga Nabrežincev

AURISINA — VESNA 2 : 1 (2 : 0)
Strelci: p. p. Chiurco (A.), Vattovani (A.); d. p. Crisman (V.).
AURISINA: Penco, Farra, Margera; Perisutti, Braico, Viezzoli; Vattovani, Zacharia, Chiurco, Bortolotti, Segulin.
VESNA: Gruden (Tretjak), Košuta D., Verginella, Davanzo, Germani, Bogatec, Košuta Z., Marangon Košuta A., Sulčič E., Križman.
SODNIK: Galanti (iz Trsta).

Mali derbi med Aurisino in Vesno se je zaključil s tesno zmago v korist prve. Ekipi sta pokazali obojestransko dobro, živahno igro. Aurisina se je izkazala kot solidna enajsterica, izstopala je trdna obramba, ki je imela v Margeri in Braicu svoja stebra. Napad ni bil tako nevaren (vsaj v nedeljo), razen zveze Bartolottija, ki pa je s svojimi «driblingi» celo bolj škodil celotnemu napadu. Sicer je dvakrat prodrl v obrambo Vesne, zadel obakrat drog, toda če bi raje podal bi bil poraz Vesne mnogo izdatnejši.

O mladincih Vesne lahko računamo, da so se trdoživo borili za vsako žogo. Vendar jim je neizkušenost botrovala pri obeh prejetih golih. Kot v prejšnjih tekmah, so tudi tokrat bolje zaigrali v drugem polčasu. Tako so v nedeljo z umirjeno igro v 2. polčasu zmanjšali rezultat z res lepim golom Križmana, ki ga je dosegel s strelom z meje kazenskega prostora. Ta zadetek je dal Vesni še večji elan, neodločen izid, pa se jim je kljub naporom do konca tekme ni posrečilo izsiliti.

* * *

Takoj za mladinci je nastopila prva ekipa Vesne v prijateljskem srečanju z Edero. Tekmo je izgubila z neoporečnim rezultatom 0 : 3. V prijateljski predprvenstveni tekmi rezultat ni važen toliko kot skupna igra. Toda tudi te občinstvo ni videlo, ali pa vsaj v zelo majhni meri. Celotna ekipa je igrala podrejeno, v sredini nikakor ni šlo, posebno v drugem polčasu, ko je iz igre odšel De Michele in je na njegovo mesto vstopil Finotto. Končno je bil tudi Manzini očitno nerazpoložen in nikakor ni našel pravega mesta, da bi se lahko vključil v skupno igro.

Pri napadu vedno ista hiba: neučinkovitost brez pravega strelca. Omeniti je treba še nešportno potezo Zmaga Košute, ki je kar zapustil igrišče v sredini drugega polčasa. S tem ni osmešil le sebe, temveč še svoje soigralce ter celotno društvo.

VESNA: Gardini (Tence R.); Verrier, Tretjak; Raimondo, Cechini, Sulčič S.; Košuta Z., Maurini, Rabusin, De Michele, Tence B., Finotto.
EDERA: Romano, Crevatin Venturi; Menardi, Dellavalle, Di Pasquale, Veglia, Zapolato, Ludvig, Savini, Tiepolo.
STRELCI: 22' p.p. Veglia (E.), 30' d.p. avtogol Verrier (V), v 37' Tiepolo (E.).
SODNIK: Felluga (iz Trsta).
KOTI: 8 : 2 za Vesno.

V NEDELJO NA PROSEKU

Tekma «stari»-«mladi»

Proseški športniki imajo letos za seboj dokaj živahno in bogato sezono. Kljub temu pa niso pozabili tudi na svojo tradicionalno nogometno prireditev, namreč na srečanje med «starimi» in «mladimi». To tekmo bodo priredili v nedeljo 13. t. m.

MOTOCIKLIZEM

Dirke v Zenici

ZENICA, 8. — Na mednarodnih motociklističnih dirkah v Zenici v Bosni so največji uspeh zabeležili italijanski vozači. Nastopilo je 50 dirkačev iz sedmih držav. V posameznih kategorijah so zmagali naslednji:

50 ccm: Štefe Janko (Jug.) na Tomosu.
125 ccm: Bergamonti Angelo (It.) na Moriniju.
175 ccm: Parlotti Gilberto (It.) na Ducatiju.
250 ccm: Vicenzi Giuseppe (It.) na Jamahi.
350 ccm: Staša Bohumil (ČSSR) na ČZ.

Tekmovanje si je ogledalo 45.000 gledalcev.

Predolimpijske vesti

CIUDAD MEXICO, 8. — V muzeju sodobne umetnosti so izobesili danes poslednje delo slavnega španskega slikarja Salvatora Dalija. Velika slika, ki jo je delal 4 mesece, predstavlja «kozmičnega atleta»: športnik monumentalne telesne gradnje stoji z eno nogo na stadionu, z drugo na azteški piramidi. Namesto diska ima v rokah sonce in bo torej pognal v vesolje ves sončni sistem. Vso telo atleta je sestavljeno iz drobnih stopnic, po katerih se bo povzpel človek, da bi dosegel višine s katerih bi vladal vesolju.

* * *

CIUDAD MEXICO 8. — Znana sovjetska telovadka Nataša Kusinškaja se je med sprehodom po središču prestolnice zgubila. Ker ne zna nobenega drugega jezika razen ruščine ni mogla nikomur pojasniti svoje težave. Slučajno pa jo je srečala soproga prvega tajnika češkoslovaškega veleposlaništva, razkazala ji je mesto in jo nato pospremila do olimpijskega naselja. Droben prispevek k zmanjšanju napetega vzdušja v sovjetsko-češkoslovaških odnosih!

* * *

DENVER, 8. — Nekdanji sloviti atlet Jessie Owens je zbolel za lažjo obliko pljučnice. Zdravniki so izjavili, da bo kmalu ozdravel in bo tako lahko odpotoval na olimpijske igre, kamor so ga povabili.

Otrok iz Jenkovega je padel z balkona

Prejšnji večer so pripeljali komaj enoletno Alojzijo Sfiligoj iz Jenkovega v bolnišnico v Krminu, kjer so zdravniki ugotovili otroku močan udarec na glavi s hudo oteklino na čelu in tilniku. Pridržali so jo na zdravljenju.

Starši so povedali, da se je otrok igral na balkonu prvega nadstropja domače hiše, ko je ograja nenadoma popustila in je padel na dvorišče z navedenimi poškodbami. Zdravniki skušajo otroku rešiti življenje.

V Padričah sta se v nedeljo pomerili v raznih panogah športni društvi Zarja iz Ljubljane in domača Gaja. Na slikah trenutek iz srečanja odbojkarjev (zgoraj) in balinarjev (spodaj)

56.

B. TRAVEN

General iz džungle

Neki poročnik, ki je hitro razumel tisto resno in vzvišeno grimaso, se je ozrl v divisionariov desni kolk in s priprtimi očmi pomežiknil svojemu tovarišu, naj sledi njegovemu pogledu.

Divisionariu je na desnem kolku bingljal predpisani vojaški revolver kalibra petinštirideset. Vsi so menili, da divisionario doslej ni imel vojaškega revolverja, temveč predpisano avtomatsko pištolo. Toda vsakdo si je mislil, da se je pač lahko zmotil in da je divisionario na tem pohodu proti upornikom zamenjal svojo pištolo z revolverjem, ne da bi kdo doslej tega opazil.

Divisionario si je seveda lahko privoščil gromke besede proti vsakomur, ki so mu ponoči ukradli orožje. Takoj potem, ko je nekaj hipov iskal in ni mogel najti svoje pištole ter se je spomnil nenavadnega nočnega nemira, se mu je rahlo posvetilo, kaj se je verjetno zgodilo. Ne da bi še dlje iskal, je naglo stekel iz sobe, in šel k vratom druge sobe v hiši, v kateri je spal ranchero s svojo družino. Prejšnji večer je bil opazil, da ima ranchero skoraj novi težki revolver kalibra 45. In za vsoto, ki je bila takoj izplačana v gotovini in za katero bi si ranchero lahko kupil dva revolverja in bi mu še ostalo za več škatel streliva, si je divisionario odkupil ta revolver s pogojem, da mu je ranchero s častno besedo jamčil, da ne bo nikomur odkril te kupčije.

«Ponovno vas vprašam, gospoda moja, kaj lahko poveste v opravičilo?» Divisionario je ponovil vprašanje z vsem srdom, ki ga je občutil ob tem, da so mu jo uporniki tako zagodili. Toda kar je njegov srd razvnelo do najhujšega besa, ni bila kraja orožja sama ob sebi, ampak dejstvo, da so se ti usrani in ušivi muchachosi drznili tako spozabiti nad rednimi zveznimi četami, ponosom države, da so pokazali tako malo spoštovanja do zastav, ki so bile postavljene v patiu, in da so te zastave razrezali na kose in jih pomazali z navadnim svežim človeškim blatom.

Po činu najstarejši oficir je vstal, salutiral in dejal: «Z vašim dovoljenjem, mi general, in v imenu svojih tovarišev, izjavljam: Nič nimamo povedati v svoje opravičilo in smo vam na uslugo!»

Divisionario je ostro in uničujoče pogledal svojega najmlajšega poročnika: «Vi, poročnik Manero, ste dežurni taborišča. Ali je tako?»

«Da, mi general, jaz sem dežurni taborišča.»

«Pogovorila se bova, teniente Manero, pozneje.»

«A sus ordenes, mi general!»

Divisionario je pokimal.

V tem hipu so prinesla dekleta na krožnikih narezane papaye na mizo kot sadno jed za zajtrk.

Divisionario, ki so mu najprej postregle, se je s praznim pogledom ozrl v krožnik, kakor da ga ne vidi. Spet je pokimal. Potem je samogibno prijel nož in vilice, si odrezal koščck sočnega sadeža, in si ga porinil v usta, ki jih je tako neznansko na široko odprl, kakor da bi hotel pogoltniti trikrat večji kos.

Medtem ko je rahlo stiskal sadež med nebom in usločenim jezikom, da bi do popolnosti užil njegov okus, je spet pokimal. Ko je izpraznil krožnik in je moral nekaj minut čakati, da so prinesli jajca, je po vrsti pogledal vse oficirje in dejal: «Po prastarih vojaških pravilih in načelih, ki jih seveda niso nikoli vključili v pravilnik, bi bil pravzaprav dolžan, častno se posloviti s tega sveta z dobro merjenim strelom v svoje zgornje ohišje.»

Oficirji so začeli glasno ugovarjati, kakor je tudi bila njihova dolžnost do predstojnika. «Saj smo v vojni, mi jefe.» «To je vendar popoln nesmisel.» «Mi smo moderni vojaki, mi general.» «To je star, plesniv predsodek.»

Poročnik Manero se je posebno izkazal, ko je glasno in odločno dejal: «Jaz, mi general, samo jaz sem vsega kriv. Jaz sem dežurni taborišča. Jaz nisem izpolnil svoje dolžnosti. Jaz sem tisti, ki se moram posloviti. Prosim za dovoljenje, da se smem častno posloviti.»

Kakšen mož! Kako velik oficir! V zgodovini bataljona bo ostal v večnem spominu kot oficir, ki si je izbral smrt zaradi izgubljene časti. To je bil material, iz katerega so se oblikovali oficirji slavne armade. Dokler vlada med oficirji takšen duh, ni niti najmanjše nevarnosti, da bi utegnil biti narod cel izbrisan z zemlje. Brez delavcev in podobne sodrge, ki je večno kvasala o lakoti, ki je večno hotela štrajkati, ki je večno zabavljala čez vlado, je narod pač lahko obstajal in si lastil pravico, da so ga vsi civilizirani narodi na svetu primerno spoštovali. Toda brez takšnih oficirjev, kakršen je bil poročnik Manero, ne bi mogel noben narod živeti niti en dan.

To so takoj in pravilno razumeli vsi navzoči oficirji, ki so trikrat zavpili «Viva, Manero!», medtem ko so vsi, razen divisionarja, vstajali.

Divisionario je presekal tuljenje teh prenapetežev, ki so se kar penili od časti, na kratko in grobo: «Poročnik Manero, za takšno otročjo neumnost vam ne dam svojega dovoljenja, ste razumeli? Še več, kot vaš najvišji predstojnik vam s tem prepovedujem, da bi naperili orožje proti sebi. Oddelek je v akciji. Samomor v akciji je enak dezertiranju pred sovražnikom. Razumeli, poročnik Manero?»

«A sus ordenes, mi general!» Poročnik je vstal in salutiral svojemu generalu.

To je bila nadvse častna, nedvoumna in dobra vojaška rešitev položaja. Logiki takšne rešitve ni bilo mogoče prav nič očitati. Divisionario ni mogel izdati nobenih ukazov, ki jih sam ni bil voljan izpolniti. Njegov ukaz je veljal za ves oddelek. On je bil del tega oddelka. Kdor je storil samomor na bojišču, je bil dezerter brez sramu in časti. Poveljujoči general je bil zadnji, ki bi bil lahko kriv za dezertiranje oddelka. Karabinke je mogoče nadomestiti. Generala ni mogoče. Tudi na to je bilo treba misliti. Zato ni preostalo drugega, kot pozajtrkovati z običajnim tekom, ne da bi pri tem trpela prebava zaradi samomorilskih misli.

4

Ko je bil zajtrk povsem pospravljen in so se tudi zobotrebci obrabili, ni bilo več nobenega izgovora, da bi še dlje ostali za mizo.

Divisionario je poklical nekaj vojakov, da bi prenesli toge, grobo stesane stole, na katerih so sedeli oficirji, na verando, kamor je sklical vse oficirje in prve seržante k vojnemu posvetu.

«Seržant Morones, koliko pušk nam je ostalo?» je vprašal nadseržanta, ki mu je bil naročil, naj prešteje vse preostalo razpoložljivo orožje in strelivo.

Po generalovem mnenju ga je bilo popolnoma dovolj, da se ni bilo treba odpovedati nameravanemu pohodu. Četudi, bi muchachosi imeli trikrat več orožja kot federalesi, so znali tako slabo ravnati z orožjem, da je bil, kot so vsi oficirji soglasno menili, vsak oborožen vojak vreden dvajset oboroženih upornikov. Indijanci so držali, kakor je dobro vedel in kakor so prav dobro vedeli vsi drugi oficirji, kopito proti sovražniku namesto ob rami. Tisti uporniki pa, ki so znali držati cev proti sovražniku, so stiskali kopito med koleni ali pred trebuhom ali so ga pognali kratko malo na tla in pri streljanju počenili k puški v upanju, da bodo krogle letele naravnost tja, kamor so Indijanci želeli, da bi letele.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6, II., TELEFON 93-808 in 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA: GORICA: Ulica 24 Maggio 1/I, Telefon 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Telefon 37-338, 95-823 — NAROČNINA: mesečno 800 lir — vnaprej, četrtletna 2.250 lir, polletna 4.400 lir, celoletna 8.100 lir SFRJ posamezna številka v tednu in nedeljo 50 para (50 starih dinarjev), mesečno 10 din (1.000 starih dinarjev), letno 100 din (10.000 starih dinarjev) — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za SFRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stari trg 3/1., telefon 22-207, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani — 501-3-270/1 — OGLASI: Cena oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 150, finančno-upravni 250, osmrtnice 150 lir — Mali oglasi 40 lir beseda — Oglasi za tržaško in goriško pokrajino se naročajo pri upravi. — Iz vseh drugih pokrajin Italije pri «Società Pubblicità Italiana» — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst